

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

Libri Septimi Decretalium Tertii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](#)

confitum, & favorem naufragium patientibus in repatione & conservazione suorum bonorum praestiterint, 10. annos & totidem quadragena de immissis eis pontentissimis in Domino relaxamus. Rom. 22. Oct. 1594.

Paulus Tertius.

Fatuitate rei que iacens post naufragium in reipi ac portuum locorum maritimorum diripiatur, rapido omnia confusitudine praeterit, nisi restituatur.

CAP. II.

Vtius Papa II. considerans tam civili quam canonica lege licere unicuique naufragium suum impunè colligere, ac jacta in mari, allevandi oneri causa, recuperare illaque diripientes futuri committere, & graviter delinqueret, ac Christianos naufragium patientes, rebus suis poliantes, diversis penitentiis & propterea consueudis praeditam, tanquam contra regulam fidei, quia unius alteri auxilio esse tenebat, merito corripelam appellari, neminiisque suffragari debere, cujuscumque temporis cursu monitam: Volensque (sicut etiama si cunctib[us] palorali officio) omnium mari terrarum, ad aliam urbem nostram venientium fecurrit & tranquillitatem provide, periculisque hujusmodi obviare, ac venientium ad aliam urbem ex omnibus mundi partibus, namquam ad matrem, de necessariis cum opulentis praivedere, nec non animatum exponendem Christi fiduciam fulcire, mortu proprio, non ad alicuius sibi super hoc oblata petitionis instantiam, sed de eius mera desideria.

FINIS.

SEPTIMI DECRE- TALIUM LIBER TERTIUS.

TITULUS I. DE VITA ET HONESTATE CLE- RICORVM.

Leo Decimus, in Concilio Laterano.

Clerici habitus decore modesti incedant, omnem luxus ornatum fugientes, sub pena be- neficiorum qua possident.

CAPUT I.

Lericci temperate ac modestè omnia faciant, & tam beneficiari quam in facris ordinibus constituti a comam neque barbam non nutrient, neq[ue] mulas aut equos cum phaleris, ornamenatis; ex veluto aut ferro factis, habent, sed ejusmodi rebus ex panno tantum aut corio simpliciter

utantur. Si quis contrafecerit, excommunicatione incurat, & si post legitimam admonitionem in hujusmodi pertinacia obstinatus permanferit, beneficis omnibus cuquunque habet privatus sit & esse censeatur, eaque sic vacancia à sede Apostolica libere imperata valeant.

Pius Quartus.

Clerics non solum interna vita munditia, veri etiam exteriora decenti habitus ornata & modesta vita integratam & gravitas probent.

0000 3

CAP. II.

Nos pro pastoralis officii nostri sollicitudine, Ecclesiasificam disciplinam temporum difficultate ac hominum malitia licentia que in detersus laborem, quantum nobis ex alto conceditur, in prafatam sacram canonum obseruantiam reducere cupientes, considerantesque conveniens ecle, ut clerici, maxime qui in sacris ordinibus confituti aut beneficii exiftunt, cijuscumque gradus existant, non solum interius vita mundiri a virtutum splendore, ceteris prafulibus gravitatem & morum honestatem quam ipsos decet praferant, statuimus, decernimus, & ordinamus, quod omnes & singuli clerici, qui dignates, paronatus, canonicatus, & praebendas, parochiales Ecclesiastas, aut alia quicunque beneficia Ecclesiastica qualicunque sint obtinent, vel quinque quibusvis facies ordinibus constituti sint, quinque hac alma urbe nostra permanente & moram trahunt, & in illo instanti incedant cum debita & congrua tonitura, vestes exteriores ante infra genua se extendentibus ut a vestibus sagis laicorum omnino differant, gestent, sub persona excommunicatis, ac sub aliis, ac etiam crecentem eorum concumaciam beneficiorum privationis, arbitrio nostro, seu dilecti filii nostri Iacobi titulus S. Mariae in Confredin, in hac alma urbe, ejusque distracta Vicarii generali, imponen, ponis in eventu contraventionis auctoritate.

Nicolaus Quintus.

Concubinari preventur officia, & inhabiles ad officia & beneficia declarantur.

CAP. III.

Si diligenter attendimus vitia singula, quae in comprehensione populi deus viselefacit clericale, & quam odibilis sit inefetus in clero, crimen inefitus hujusmodi, quod plerique propter illius impunitatem fibilabundantur minime verendum, immo quasi non fore peccatum, non immo, cohబere compellimus, & praefertim eo propensum in curia nostra, quo illud ibidem videatur scandalolius, & ab aliis pericolosius trahit in exemplum. Hinc est, quod non preventis confirmationis editio, universi & singuli sedis Apostolicorum officialibus, necnon quavis Romanae curiae officia exercentibus, etiam ratione officiorum hujusmodi ipsius sedis officiales non consequantur, & aliis quibuscumque clericis candem curiam sequentibus, districti inhibemus, ne quisquam ex eis concubinam publicè in domo sua, aut alibi, ut illius tunc commercio liberius utatur, teneat: seu quicunque mulierem ad aliorum turpem usum hujusmodi, aut quicunque mulierem in preventiarum tenerit, nisi post preventiam publicationem in valvis Basiliæ Principis Apostolorum de urbe, & in cancellaria nostra factiā (quam etiam vim habent volumus monitionis peremptoria) infra novem dies ab hujusmodi concubineri & cum effectu deficerit, ac concubinam seu mulierem ipsam penitus & omnino dimiserit, quodque quisquis in antea concubinam vel mulierem tales tenere pradimpferit, omnibus beneficiis suis Ecclesiasticis, necnon que in dicta curia obtinent vel exercent officia, sicut ipso facto privati, illaque extunc possint per quocumque alios libere impetrari, idemque privati, necnon quicunque alii concubinas & mulieres hujusmodi contra preventi-

a. Ex Concilio Carthag. cap. 43. & ex generali Synodo sept. can. 29. 21. quaq. 4. cap. omnis iudura. Concil. Trident. sifl. 4. cap. 6.
b. In Prelateryorum lastriam & libidinem sancti cori viri edazam fuit a summis Pontificibus & Conciliis, Nicano canon. 3. 32. diffl. cap. interdict. & Nanneten. cap. 3. quas refert Burchardus lib. 2. decr. cap. 116. Loco pari. 6. cap. 192. Addo Concil. Tridentini. sifl. 28. de reformat. cap. 14. & l. sum qui. C. de Episcop. & cler. v. Concil. Trident. sifl. 25. c. 6.

sentem probationem tenere pradimpferunt, vobis sententia ad exercenda, & in dicta curia obseruantur, nisi inabilitatem suam ante, per dicta dicta sententia obrimuerint aboleri, & interim per eam prouidetur habeantur pro medietate.

Leo Decimus, in Concilio Luverensi,
Incontinentes clerici, & scelus contra naturam invertentes
sacerdos canonicus & servus eiusdem pedatorum, hec no-
bius decretum.

CAP. IV.

VTT clericis prafiterum causa contumaciam, nonnulli
num præcepta vivant, starum, at contra faciem
acriter secundum canones puniantur. Si quisque
laicus quem clericus de crimine, propter quod omnis
Dei in filios diffidet, convictus fuerit, per ipsius
canones autem, cuius seipsum impunitetur
Concupiscentia autem, fave iuri fieri contumaciam
concedit, nonnulli canonicos multorum, per
petra dicenda est, a multitudine peccatorum, aucto-
libet excusatio, eis aliquo modo suffragent, tam
juri censuram ferre puniantur.

Pius Quintus.

Cleresi nefandi crimini contra naturam, deinde &
caeli privilegio exaustrari, sceleris perfidium, prout uolu-
ta laicus iure fuerit sunt receptus traditare.

CAP. V.

HOrrendum illud a felici, quo polluta frumenta
ciuitates tremendo Dei iudicio configuntur, ab
aberrantibus nobis dolorum innit, graviterque annun-
tium commovet, ut ad illud, quantum posse, com-
mendum, studia nostra conferamus. Sicut docuit
Concilium & dignificat confitimus, ut quicunque
ricti illa incontinencia, qui contra naturam est, per
quam ira Dei sentitur filios diffidere, auctoritate
laborante, a clero depeccant, vel ad optionem
naturae penitentiam detinundant. Verum etiam fa-
cili contagium impunitatis spe, qua maxima generali
illecebria est, si denus in valleat, clericis nonnullis
criminis reos, gravius delicto debetur, ut vel
animis intermixta non horrelant, hoc debetur
villiam legum vindicta gloriis feculari. Itaq; quod
jam in ipso Pontificatus nostri principio hic de re-
vinitus, plenus nunc, fortiusque perfrui intenden-
tes, quiosque Presbiteros, & alien clericos, levitas
& regulares, cuiuscumque gradus & dignitatis
nihil nisi excentes, omni privilegio clericali, omni
officio, dignitate, & beneficio Ecclesiasticis preferen-
tibus autoritate privamus. Ita quod per iuramentum
clericis degradati, potestat fratrum clericalium
qui, de eis illud item capit superfluum, quia ut
cos hoc in exito devolutos legitimi reges suos
nibus constitutum. Rom. 3. 1. Col. Sept. 19.

TITULUS II.
**DE CLERICIS NON RESIDENTIBUS
in Ecclesia vel praebenda**
Pius Quartus, ex Concilio Tridentino
Episcoporum non residentium in stampa editi & anno ap-
plicata panis.

a Tunc hoc scelus vocis horrendum & execracionis, p. 100.
Alano, 2. part. q. 143. Thom. 22. 134. Afr. 1. de 4. de dicta.
part. iii. 3. cap. 3. Viguer. cap. 7. 1. 3. See. 3. Part. vi. 3. 1.
Peral. tit. de luxuria. b. cleris, de exemplis p. 99.
tit. ead. cap. 3.

CAP. I.

DE salute gregis Domini nobis ex alto commissariatu trentinus cogitantes, eo libenter intendimus, per quae grecie continua florum cuseo et residentia a pastorum præserveruntur a noxiis, & in devium problemata refutandis trahimur reducatur, ut pastores ipsi refutentium ipsam prout tenentur, commodius facere, accrescere ipsius gregio curam libentias ac ferventias insigilate, & illum ab errorum precipitiis præferire, ac in fide orthodoxa, & devotione nostra continere valeant, opem & operam efficaciter impendimus, prout rerum & temporum qualitate pesca & confitimus in Domino salubriter expedire. Hinc est, quod non motu proprio, non ad aliquos nobis super hoc doctis petitoris infinitiam, sed ad nostra mea deliberatione, universos & singulos venerabiles fratres nostros Episcopos, Archiepiscopos, Primate, & Patriarchas ab Ecclesiis & diocesis suis absentes in virtute sancte obedientie, ac sub intenditi ingressu Ecclesie penam, eo ipso abf que alia declaratione incurrienda, difficit percepido monemus, ut omnibus polpotis quanto circius, in Romana Curia videbites moram in hinc, initia unum, extra eam velò in Italia, intradous, extra vero Italiam existentes, intra 4 menses à die publicationis præsentium in locis infra-scripsis faciendum compundatos, se itineri componere, & legitimis iunerbibus ad Ecclesias seu dioceses suas profici, & fœle personaliter conferre, ac ibidem, ut tenentur, redire, & pastorale officium exercere debant. Si quis autem à Patriarchali, Primali, metropolitano seu cathedrali Ecclesie sibi quoquacumque nomine jure immixtus, & quacunque illa dignitate, gradu & preeminentia præfulgeant, legimus impedimento, seu iustis rationibus cauissimis celantibus, sex mensibus tantum extra siam diocesem morando abscessit, quartus partis fructuum unius anni, fabrica Ecclesie & pauperibus loci per superiorum Ecclesiasticum applicandum, penam ipso iure incurrauit: Quod si per alias sex mensibus in hujusmodi absencia præseveraverit, aliam quam tam partem fructuum similliter applicandam, ex ipso amittat, & restante vero consumatur, ac levavi factorum canonum censure subjiciatur b, metropolitano, suffraganeo, Episcopos absentibus metropolitanis vero absente, suffraganeo, Episcopos antiquiori residens, sub pena interdicti ingressus Ecclesie ipso iure incurrienda, infra tres menses per litera vel nuntium Romano Pontifici denunciare tenetur: qui in ipso absente, prout cuiusque major aut minor contumacia exegerit, sua supradictis auctoribus animadverte, & Ecclesie ipsi de pastoribus utilioribus providere poterit, sicut in Domino noverit salubriter expedire.

CAP. II.

Privilegia & facultates concessa Episcopis in gratus pastorali residentibus.

Evidem autem Patriarchas, Primate, Archiepiscopos, & Episcopos mandatis nostris parentes, & apud suas Ecclesias, seu in eorum diocesibus personaliter residentes, specialibus favoribus & gratia profequi volentes, ut liberis & commodis eorum officio fungi valent, eis, & eorum cibilibus ut quando residerint, etiam praetextu quoquacumque delictorum & excessuum atrociorum, etiam hereticis & laicis maiestate criminum per eos quomodo libet committere, ad cum parendum personaliter in Romana Curia per quoquaque judices ordinarios vel delegatos, etiam Sancta Romana Ecclesie Cardinales, nisi vigore specialis commissionis manu nostra vel Ro-

mani Pontificis pro tempore existentis signatae, trahi aut citari non possint nec debant, atque altera factas ciationes & censuras in eis approbatis, ac inde fecuta quacunque, nulla & irrisa, ac nullius reboris ac momentore, ac eis minimè afficiens aut arsata flatuimus & ordinamus. Nec non eos & eorum quemlibet ab omnibus & singulis decimis, subditis, & aliis oneribus ordinariis & extraordinariis quomodo libet nuncupatis, penos & succellores nostros Romanos Pontifices pro tempore existentes, ac sedem Apostolicam, etiam motu proprio & ex certa scientia, ac etiam consistorialiter, etiam ad infinitam Regum & Principum quomodolibet, & ex quavis etiam quantumvis urgentissima, iustissima, ac pia, & necessaria causa, etiam pro defensione fidelis Catholicæ, ratione dictarum Ecclesiarum nunc & pro tempore impensis, illorumque solutione, auctoritate Apostolica, tenore præsentium ex simili scientia penitus & omnino eximimus & liberamus, nee ad dilectus filios modernis & pro tempore existentibus, S. R. E. Camerario, nec non Camera Apollinaris Thesaurario, præfidentibus & clericis, ac decimatum, subditorum, & aliorum onerum hujusmodi collectoribus & subcollectoribus, seu exactoriis & communisatis ad id pro tempore deputatis, etiam vigore quoquacumque privilegiorum, induitorum, & literarum, etiam præxilibus derogantibus, illatenim totum tenorem de verbo ad verbum exprimitum, eis quomodo liber concefforum & concedendorum cogi, seu compelli, & ob non solutionem, hujusmodi aliquas sententias, censuras, & penas incurrire posse decernimus, illisque & quibusvis alii in virtute sancte obedientie, & libi noctis indignationis, nec non excommunicationis, aut suspensionis, aut privationis suorum officiorum & beneficiorum, que obtinunt, pro tempore obtinunt, eo ipso incurriendis penis, eodem Episcopos, Archiepiscopos, Primate & Patriarchas sic in dictis Ecclesiis, vel eorum diocesibus residentibus, quod in illis residenti, ut præfertur, ad soluionem decimatum, subditorum, & onerum præfatorum cogere, ac propter eorum non solutionem excommunicationis aut alias sententias, censuras, & penas promulgare quoquo modo audent seu presumant, districti inhibemus. Et insuper eisdem Episcopos, Archiepiscopos, Primate, & Patriarchis, sic ut præmititur, residentibus, ultra privilegium & indulta eis per quoquaque Romanos Pontificis prædecessores nostros ac sedem Apostolicam, & generalia, & Cancellaria Apostolica regulas concessa, que in suo robore permanere volumus, tanquam dicta fedi delegatae in quibusunque cibilibus, criminalibus, vel misiis causis contra quoquaque clericos peculare particulares, ac etiam extra eorum monasteria seu regalia loca degentes regulares quomodolibet exemplios, auctoritate nostra procedere, & causas ipsas cognoscere, fineque debito terminare, ac quicquid terminaverint exequi & observari facere, ipsosque exemptos pro tempore delinquentes iuxta eorum exelsum & delicta punire, corriger, & omnem iurisdictionem in eos exercere, omniaque alia & singula in præmissis & circa ea quomodolibet necessaria & opportuna, quoquoniam facere, exercere, & exequi possimus, in omnibus & per omnia facere, exercere, & exequi liberè licite valeant, plenam & liberam licentiam ac facultatem, auctoritate & tenore prædictis concedimus. Decernentes ab eorum ordinationibus, interlocutionibus & decretis ante dissimilans sententiam, vel vim dissimilans habentem, & ubi agetur de morum correctione, nullatenus etiam ad nos & sedem Apostolicam appellari posse: & nihilominus per appellaciones quoquaque contra præsentium tenorem quomodolibet interpositas minime causas devolvit, aut etiam per quafvis inhibitions etiam quibusvis censuris & penis eis à quibusvis iudicibus ordinariis vel delegatis forsitan facienda, illa-

CAP. V.
Cum tam per sacra locum concilium Tridentinum, a quam etiam per sedes interbullas etiam desuper emanauit, & eam dicitur Cal. Romae apud S. Petrum, anno incarnationis Domini Septimo Cal. Decemb. Pontificatus postea non mandatum sit omnibus Episcopis, Archiepiscopis, & quibus animarum cura compiliari, & respondeat, pro eis sacrificium offerere, vel respondeat, Sacramentorum administratione, & benevolentia exemplo palcent, pauprem, alienigenam, perfidiam, peronarum curam paternam prout, & quae munera pastoralia, & eis diligenter ministrare. & sufficere, atque facere quod id est locum Concilii, & quod non sicut literis, sive Bullis, continent. Quam nequaquam ab eis praefiti & adimplentes, cum gregibus suis non invigilant, neque submetent, & non in loco ubi illud vigeat generale, actu infestando, ratione beneficiorum per eos obtentorum hujusmodi insueat ad quinquennium, vel aliud tempus tunc expellunt, unummodo infra primum illius annum Subdiaconi fierent, & ad reliquos ordines promoveri minime tenerent, & tam idem quod interim, quam alii etiam ad coetatem ordines vel eorum aliquem seu aliquo promoti, quod similiter studentes beneficiorum per eos obtent, per vicarios idoneos, per locorum ordinarios etiam congrua frumentum beneficiorum hujusmodi portione illis assignata, vel alias deputandos in divinis deserviendo, animarum curam illis imminentem exercendo, & alia incumbencia onera supplicantibus, usquead amile tempus personaliter in eisdem beneficiis residere non tenerentur, & nihilominus inter omnes eorumdem beneficiorum frumentus percipere possent, per ordinarios sanctificata signaturam, seu presentiarum, seu officium dispensari, fibi pariter indulgeti obtinuerint, nullum in his vel fraudi vel circumventioni locum, praesertim quod absentes a Romana Curia, de quorum qualitatibus faciliter notitia haberi non potest, quantum humana ratione, provideri potest, vel in quere volens. Conc. etiam Tridentini decretis inheret hujusmodi dispensationes, & inducta haec concessa, ac tam ipsius presentiarum, quam apostolicas, & alia desuper confecatas & conficiendas literas, processus habitos & habendos, per ea dictis absentiis nullatenus suffragari, nisi singulorum ordinatorum locorum in quibus singula beneficia hujusmodi constituti confessus gratis praestans ad id accedat. Apostolica autoritate declaravat.

Idem.

In favorem fiduciarum excusat absentia, a cura pastorali resistentia, dummodo ordinatariorum confessi, & auctoritate firmatur.

CAP. III.

Sanctissimus in Christo pater & Dominus noster D. Pius divina providentia Papa IV. ad cuius aures nuper pervenit, nonnullus curata vel alias factos ordines, aut personalem residentiam reuiriencia beneficia obtinentes, sub prætextu quod literis operare dare cupiebant, post confirmationem Concilii Tridentini, per sanctificata suam sanctam & publicatam, secum ut literarum studio in loco ubi illud vigeat generale, actu infestando, ratione beneficiorum per eos obtentorum hujusmodi insueat ad quinquennium, vel aliud tempus tunc expellunt, unummodo infra primum illius annum Subdiaconi fierent, & ad reliquos ordines promoveri minime tenerent, & tam idem quod interim, quam alii etiam ad coetatem ordines vel eorum aliquem seu aliquo promoti, quod similiter studentes beneficiorum per eos obtent, per vicarios idoneos, per locorum ordinarios etiam congrua frumentum beneficiorum hujusmodi portione illis assignata, vel alias deputandos in divinis deserviendo, animarum curam illis imminentem exercendo, & alia incumbencia onera supplicantibus, usquead amile tempus personaliter in eisdem beneficiis residere non tenerentur, & nihilominus inter omnes eorumdem beneficiorum frumentus percipere possent, per ordinarios sanctificata signaturam, seu presentiarum, seu officium dispensari, fibi pariter indulgeti obtinuerint, nullum in his vel fraudi vel circumventioni locum, praesertim quod absentes a Romana Curia, de quorum qualitatibus faciliter notitia haberi non potest, quantum humana ratione, provideri potest, vel in quere volens. Conc. etiam Tridentini decretis inheret hujusmodi dispensationes, & inducta haec concessa, ac tam ipsius presentiarum, quam apostolicas, & alia desuper confecatas & conficiendas literas, processus habitos & habendos, per ea dictis absentiis nullatenus suffragari, nisi singulorum ordinatorum locorum in quibus singula beneficia hujusmodi constituti confessus gratis praestans ad id accedat. Apostolica autoritate declaravat.

Idem.

Clavis non prius admittantur ad regimina Ecclesiarum & diuinorum, nec beneficiorum preventibus gaudent, quoniam prius resistentia, iuramentum cum cautele profiteretur.

CAP. IV.

Nendentes beneficiorum dispendias, & animarum pecunia conquis remedii obviare, de parochialibus Ecclesiasticis curam animarum habentibus, per obtinetum illorum possessorum successivè vacantibus, & antea dispositioni nostrae referentes, non nisi per nos Ecclesiastis pravio rigoroso examine, de mandato nostro defisper specialiter facto, aut per diecessanum, vel fide dignorum testium depositum idoneis reperitis, & medio illius iuramento, ac etiam praefita fidejussione, de se infra certum expellunt tempus ad locum beneficii conferendi, & apud illud curam animarum illi imminentem per scipios exercendo personaliter resistentia, & tristis providemus, seu provideri mandamus. Rom. 13. Martii. 1593.

Idem.

Ti qui majoribus Ecclesiis praesentis, pastorali residenzia summo fore commendari debet, & præceptum animarum servitum sanctimonij, & Conciilii Tridentini auctoritate.

Idem.

Quod omnia cum non hinc consentanea sunt, ut Episcopos, Archiepiscopos, & alios per se in ecclesiasticas animarum curam habentes non resistent, praefatas in dicto Concilio & litteris, cum iam per eum resistentia contentas incurse declarantes, & ad illam officia rem executioem, atque graviori procedere, vicariois oraculo communimus: tanum quoque regulae minoria contra eostos Episcopos, & alios per se in vim commissionis nostra hujusmodi subiecti decererat, & relaxaverat, ne in possum de illa dictione dubitari corrigatur, deno eodem radice multorum officium auditorius exercenti, & eorum qui committimus & mandamus, quatenus suum arbitrio, Episcopos, Archiepiscopos, & alios confitebentes, ram in tribus quinque aliis & ubi voluntate, & in propriis diecach, non tendent, communione officium sufficere videbatur sumptuose impliqueant, & soli veritate infelix, & manu regis, & oblatione prædicta, usque ad fementiam exclusive procedere, deinde nobis referat, utroris in Confessione audirentur de fratribus nostrorum confito, ut motu & intentio-

^a Concil. Trident. fol. 11. & deinde postea Rom. 13. Martii. 1593. & capitulo memorie; sed si factus ergo in ipsa respondeat, & capitulo respondeat.

tentiam privationis, & depositionis prælatorum inobedientium hujusmodi procedere valemus, prout procedere intendimus: quo verò ad alios curam animarum habentes usque ad sententiam inclusivè procedat, & exequatur iuxta formam & tenorem dicti Concilii, & litterarum nostrarum prædictarum, cum eisdem facultatis, ut suprà, ac alia faciat, & exequatur, prout in dictis literis live bullis continetur, cum potestate citandi, inhibendi, excommunicandi. Iuspendi à divinis, declarandi, intercedendi, agravandi, regravandi, carcerandi, & brachium seculare decernendi, relaxandi & exequen-
di, aliæ faciendo necessaria quomodolibet & opportuna, contraria quibusunque non obstantibus.

Pius Quintus.

Ecclesiasticum ministerium nequit committendum nisi per-
sona qua residere in loco & curam Ecclesie per seipsum valeat ex-
istere.

CAP. VI.

Cypientes pro nostri palioris officii munere Christi
fidelium animarum salutem quantum cum Deo pos-
sumus salubriter consulere, & parochialibus Ecclesiis
eum curam parochi, prout tenentur, in divinis debitis &
laudabiliter servire, inheret etiam decretis facili
Concilii Tridentini, motu proprio, & ex mera deliberatione,
certaque scientia nostra, ac de Apostolicis potestatis plenitude,
hac nostra perpetuo valitura constitutio
constitutio omnes & singulos rectores parochialium Eccle-
siarum, cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis,
conditions, & praeminentiae fuerint, in quibuscumque
regni, provinciæ, civitatibus, dioceſibus, ac aliis Chris-
tiani orbis partibus conſidentes, qui parochiam Eccle-
siam, ac canoniciatum, aut dignitatem, etiam post Pon-
tificalem maiorem seu Principalem in quibusvis Patriarchalibus, & metropolitanis vel cathedralibus, seu
collegiatis Ecclesiis, seu aliud quocunque beneficium Ecclesiasticum, etiam quarumcumque dispensationum à
Romani Pontificibus Prædecessoribus nostris, seu etiam
a nobis haecens quomodo ibet impetraturum, ac litera-
raturum Apostolicarum defaper expeditarum titulo, quas
omnes haec praefati constitutio abolemus & revoca-
mus, feu quocunque alio praetextu obtinet, cum prima
& precipua debet esse cura animarum, cosad residen-
dum in Ecclesia parochiali, & ibi in divinis deferven-
dum, debitoq; eorum officio fungendum omnino teneri
& obligatos esse, ac ad id per Episcopos, & aliorum loco-
ordinarios, etiam tanquam Apostolicis sedis delega-
tos, sub fententia & censuris Ecclesiasticis, ac pecu-
liariis arbitrii eorum declarandis, ac etiam privationis
dictarum parochialium, & aliorum quorumcumque bene-
ficiorum poenis, quacunq; appellatione remota, cogi &
compelli posse & debere, auctoritate Apostolica tenor
plaintum statuum, præcipuum, & ordinamus. Eos
ramen sic reidentes in Ecclesia parochialibus, omnes &
singulos fructus, redditus & proventus, etiam canonica-
tis ful, vel dignitatis, feu alterius cuiuscumque benefi-
ci, exceptis duntaxat quotidianis distributionibus, &
aliis quæ ex iusta causa absentes perciperent solent, lu-
teri volumus. Sicq; per quocumque iudices & commis-
sarios, etiam canarum palati Apostolicae audidores, ac
Ecclesia Cardinales, sublata eis & eorum cuilibet quavis
alteri judicandi & interpretandi facultate, interpretari,
judicari, & diffiniri debet: Nec non iritum & inane,
quicquid fecus super his à quocumque quavis auctoritate
scienter vel ignorante attentatum forsan effactum,
vel in posterum contingit attentari, decernimus & de-
claramus. 8.I.d.Iul. 1568.

Idem.

In beneficio curati & parochialibus residere tenentur quibus cre-
tita est curam animarum cura, aut privilegia collata in gratiam pastoralis
residentia amittunt, & perim canonicos subieciantur.

CAP. VII.
Insuprema militantis Ecclesiæ specula meritis licet in-
sufficientibus divina dispositione constituti, cunctos
non solum vigilantibus nostris commissariis dominicis gree-
ges, sed etiam singulorum pastorum suorum cunctis in-
tentia nostræ mentis acie collusantes, studium efficax,
operanque fedulam ad hoc omnino statuimus adhibere,
ut quemadmodum oportetum faciat Concilii Tridentini
progressum, felicemque exitum Domino cooperante
præstitum, ita sanctissimum illius decreta, ipsorum praefectio
qua in Apostolice follicitudinis partem vocatæ
sunt parorum officium concementia, non tepide, neque
diffusimenter exequuntur. Sanè licet in Concilii praefato
saluberrimo fuerit ordinationis decretum, quod om-
nes & singuli venerabiles fratres nostri Patriarchæ, Pri-
matæ, Archiepiscopi, & Episcopi, & alii beneficiati,
apud Ecclesiæ spongas suas refudite teneantur: nonnulli
tamen (quod non sine animi nostri maxore referimus)
ad eo sui, gregumque, quos olim derperdidit Salvator no-
stræ propriæ langue redimere dignatus est, sibi credito-
rum oblitii sunt, ut etiam nunc in alma urbe vel alibi
commorantes, & faciendo spiritualis matrimonii inter
eos suæ: Ecclesiæ solenniter contracti uia confundentes,
spongas suas in longa quadrividuale regelias, & prædi-
cas Ecclesiæ suocumq; modo tibi concilia invitere, &
apud illas, ut probos & providos parres familias decet, re-
fidere non current, in perditionem animarum suarum, &
suditorum suorum, & pecuniorum exemplum & scandalum
plurimorum. Nos hanc illorum contumaciam
alij etiam temporalis poena metu frangendam fea-
convincendam esse censes, motu proprio, & ex certa
scientia nostra, ac de Apostolicis potestatis plenitude,
omnibus & singulis Patriarchæ, primatibus, & Episcopis
præfatis, ac aliis quibuscumque etiam quovis auctorita-
te, dignitate, gradu, vel praeminentia præfulgentibus, di-
ctas Ecclesiæ in commendam, vel administrationem, aut
alio quovis nomine obtinentibus, & aliis quibuscumque
beneficiatis curam animarum habentibus, qui iuxta de-
creti super Residentes in Concilio prædicto promulgata
tenorem, personales in suis Ecclesiæ residentiam facere
teneantur, in virtute sanctorum obedientia, ultra penas in
dicto decreto Concilii contentas, etiam sub privationis
coram a regime & administratione Ecclesiæ suarum,
ac alias nostre, & pro tempore existentis Romana
Pontificis successoris nostri arbitrio impendi possint,
disinde præcipiendo per Apostolicascripta mandamus,
quatenus omni mora cessante, in eisdem suis Ecclesiæ
juxta formam & tenorem dicti Concilii personaliter refi-
dant, & nihilominus, si quos mandato nostro hujusmo-
di (quod abit) non parere contigerit, ne etiam tales ab-
fentes melioris in hac parte conditionis, quam ceteri in
suis Ecclesiæ residentes existant, hac nostra perpetuo va-
litura sanctione per praefentes statuimus & ordinamus,
quod deinceps omnis & singula, mobilia & immobilia,
etiam in urbe vel eis distracta existentia, & se move-
tia, res & bona, iura & actiones, cuiuscumque qualitatis,
valoris, & ubicunque locorum confulant, ad Patriar-
chas, Primates, Archiepiscopos, Episcopos, & alios quoscumque
etiam quovis auctoritate, dignitate, gradu & praeminentia præfulgentes, Ecclesiæ prædictas in titulum,
vel commendam, live administrationem, aut alio quovis
nomine obtinentes, & alios quoscumque beneficiarios
curam animarum habentes, qui extra prædictas Ecclesiæ
dioceses, etiam in Romana Curia, aut alibi de-
gentes, & juxta decretum & formam Concilii hujusmo-
di non residentes decesserint, pertinentia, & per illos
suarum Ecclesiæ, ac quorūcunque monasteriorum,
Prioratum, Propositurarum, & aliorum beneficiorum
Ecclesiasticorum, cum cura & fine cura, secularium &
regularium, quæ illi quomodolibet obtinuerint, ac fru-
ctuum, reddituum, & proventuum Ecclesiasticorum, nec

non penitum annuum sibi super similibus fructibus, redditibus, & proventibus reservatarum, & assignatarum occasione quæ sita: etiam si facultatem specialem de illis, aut carum parte testandi, & alias liberè disponendi a nobis & à quibuscumque alio Romani Pontificibus prædecessoribus & successoribus nostris, etiam cum clausulis quod facultates hujusmodi revocari non queant, aliisque irritantibus decretis obtineant, & in vim illarum literarum defuper confederarum de rebus & bonis hujusmodi jamque depoferunt, tanquam spolia ad Cameram Apostolicam legitime pertinente. Liceatque dilectis filiis moderno, & pro tempore existenti commissario nostro generali, & suis dictis Camera deputatis, in eventu decepsus hujusmodi solitum inventarij super rebus & bonis prefatis conficeret, illaque prout de reliquo clericorum polis fieri solet, ad dilecti filii nostri moderni, & pro tempore existenti generali Thelarari manus redere, dicta q; Camera applicare, cuiuslibet licentia defuper minime requirata. As facultates defuper confecas literas prædictas etiam motu & scientia, similibus etiam in recompensam laborum & obsequiorum etiam nobis, & Ecclesiæ Romanae dictisque fedi impensorum quomodolibet concessas, & etiam steratis vicibus approbatas, illorum omnium tenores presentibus pro sufficienre exprefis, & ad verbum interfecti habentes, in eventu obitus hujusmodi, etiam si in urbe, aut eis distritu, vel alibi extra suas Ecclesias (ut præfetur) contigerit, & nunc prout ex una, & contra in dicta contumacia poenam ejusdem potestatis plenitudinem, & tenore revocamus, etiam nos, & annulamus, & tanq; eas, quam earum prætextu quomodolibet pro tempore condita factas, testamento, codicilos, legata, donationes, & alias dispositiones qualibet etiam pias causas, vel in remuneracionem servitorum, nulla & invalida, nulliusque roboris vel momenti fore, neque cuiquam contra presentium tenorem suffragari, & sic per quoscunque judices & commissarios quovis autoritate fungentes, & S.R.E. Cardinales in quavis instantia, sublata eis, & eorum, cui libet quavis alia judicandi & interpretandi facultate, cui libet & diffiniri debere, ac qui quid fecus a quoquam quavis autoritate scient vel ignoranter tentavit contigerit, irritum & inane dereminus. Per hoc autem nos, & Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum ordinationibus, reservationibus, & decretis, quod Prælatorum, & aliorum beneficiorum etiam in suis Ecclesiæ aut diœcesi residentium, & ibi decedentium, queriant amplius & extendimus ad habentes Ecclesias in urbis districtu, ibique residentes & decedentes, spolia Camera Apostolica applicata hactenus emanatis, nullatenus prædicare, nec quicquam in eis alterare intendimus, sed eis in suo robore, ut antea, manere volumus, priusquam quod eos qui in suis Ecclesiæ juxta formam prædicti Concilii refendint, & specialem licentiam testandi haberint: hanc enim tantum salvam eis esse volumus, ita ut generalis licentia testandi eis quanquam residibus minime suffragetur, sed sola speciali quam habebint tueri possit. Rom. 7. Calend. Dec. 1564.

TITVLVS. III. DE SPOLIIS CLERICORVM.

Paulus Tertius.

Bona Prælatorum sine facultate testandi decedentium ad reverenda Camera Apostolica fidem pertinent.

CAP. I.

Romanis Pontificis providencia circumspecta, dubia que litum dispensia afferre possint, in sua declarationis arbitrio collit, ac defuper statuit & ordinat, prout rerum qualitate penfata, conficit in Do-

mino salubriter expedire. Cum itaque faciat responsum, à nonnullis minium curiosis, qui iuri Camere aperte, ac ulipare, ac Cameram præstatim illis intercedentem, in dubium redigatur, an res de bonis spoliis Cameræ prædictarum, etiam Pontificia vel alia imperijsate fulgentium, cæterarum, personarum Ecclesiasticarum, & regularium, tempore oblinij remanentia, ex eo quod Romano Pontifici præsentibus existent, & Camera præfata referens fuit, aliquando Apolitica constitutione fodiendis covante ad Cameram prædictam iure legitimè pertinente. Liceatque dilectis filiis moderno, & pro tempore existenti commissario nostro generali, & suis dictis Camera deputatis, in eventu decepsus hujusmodi solitum inventarij super rebus & bonis prefatis conficeret, illaque prout de reliquo clericorum polis fieri solet, ad dilecti filii nostri moderni, & pro tempore existenti generali Thelarari manus redere, dicta q; Camera applicare, cuiuslibet licentia defuper minime requirata. As facultates defuper confecas literas prædictas etiam motu & scientia, similibus etiam in recompensam laborum & obsequiorum etiam nobis, & Ecclesiæ Romanae dictisque fedi impensorum quomodolibet concessas, & etiam steratis vicibus approbatas, illorum omnium tenores presentibus pro sufficienre exprefis, & ad verbum interfecti habentes, in eventu obitus hujusmodi, etiam si in urbe, aut eis distritu, vel alibi extra suas Ecclesias (ut præfetur) contigerit, & nunc prout ex una, & contra in dicta contumacia poenam ejusdem potestatis plenitudinem, & tenore revocamus, etiam nos, & annulamus, & tanq; eas, quam earum prætextu quomodolibet pro tempore condita factas, testamento, codicilos, legata, donationes, & alias dispositiones qualibet etiam pias causas, vel in remuneracionem servitorum, nulla & invalida, nulliusque roboris vel momenti fore, neque cuiquam contra presentium tenorem suffragari, & sic per quoscunque judices & commissarios quovis autoritate fungentes, & S.R.E. Cardinales in quavis instantia, sublata eis, & eorum, cui libet quavis alia judicandi & interpretandi facultate, cui libet & diffiniri debere, ac qui quid fecus a quoquam quavis autoritate scient vel ignoranter tentavit contigerit, irritum & inane dereminus. Per hoc autem nos, & Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum ordinationibus, reservationibus, & decretis, quod Prælatorum, & aliorum beneficiorum etiam in suis Ecclesiæ aut diœcesi residentium, & ibi decedentium, queriant amplius & extendimus ad habentes Ecclesias in urbis districtu, ibique residentes & decedentes, spolia Camera Apostolica applicata hactenus emanatis, nullatenus prædicare, nec quicquam in eis alterare intendimus, sed eis in suo robore, ut antea, manere volumus, priusquam quod eos qui in suis Ecclesiæ juxta formam prædicti Concilii refendint, & specialem licentiam testandi haberint: hanc enim tantum salvam eis esse volumus, ita ut generalis licentia testandi eis quanquam residibus minime suffragetur, sed sola speciali quam habebint tueri possit. Rom. 7. Calend. Dec. 1564.

Et hoc est quod invenimus in libro tertio.

Sacra sapientiæ ornamenta & re deinceps causa non solum sub nomine fiduciarum pertinet Cameræ Apolitica, sed Ecclesiæ temporis vestris illarum elementorum fuit.

CAP. II.

Romanis Pontificis providencia circumscripta, dubia que litum dispensia afferre possint, in sua declarationis arbitrio collit, ac defuper statuit & ordinat, prout rerum qualitate penfata, conficit in Do-

quæ singulis Ecclesiæ debita obsequia, & opportuna subventionis auxilia minime subtrahantur. Cum itaq; sicut accepimus, nonnulli Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, & Abbatæ commendatarii, & alii beneficia Ecclesiastica obtinentes, proprii honoris salutis immores, etiam prætexu facultatum testandi eis per fidem Apostolicam concessarum, in eorum ultimis voluntatibus res sacras, ac vasa, ornamenta, & paramenta Ecclesiastica; alia cultui divino dicata quædam ex fructibus Ecclesiasticis per eos acquisiti, non Ecclesiæ, & monasterioris, ac beneficiis, quibus praefuerint, seu à quibus præuentus Ecclesiasticos & stipendiis accepterunt, ptostratione & homœtate consensaneum fore, sed alii loci, etiam aliquando non piis, ac interdum etiam conanguineis & affinibus relinquere, ac Cameræ Apostolice collectores, prætexu quod illa sub appellatione spoliorum veniant, tanquam ejusdem Cameræ spoliis exigere & percipere non erubescant, maximum religiosus deducat, monasteriorum, & beneficiorum corundem detrimentum, relinquendum animarum periculum, scandalumque plurimorum. Nos abusibus, scandalisque hujusmodi providere, ac fingularum Ecclesiæ, & monasteriorum, ac beneficiorum indemnitas, animarumque quarumlibet saluti consulete violentes, motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolica potestate plenitudine hac nostra perpetuò valitura constitutio statutum, ordinamus, determinamus, & declaramus, quod decatoce omnia & singula ornamenta, & paramenta, ac vasa, nec non Missalia, & Gradualia, ac cantu firmi & musicæ, alijs quomodolibet nuncupatis libri, & alia facta, etiam auti, & argenti, & quæcumque alia bona per quocunque Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Abbatæ, seu commendatarios, & alios quoquebeneficia Ecclesiastica, cum cura & fine cura, secularia, & quorumvis ordinum regularia, in titulum vel commendam, aut alia quomodolibet obtinentes, quæcumque nomine vel titulo confert, etiam si de illis & eorum qualitatibus specialis & expressa mentio habenda fore, ad uliam & cultum divinum, etiam in eorum privatis adib; & capellis, vel oratoriis definita, tempore eorum obituum ex testamento vel ab intestato relicta, sub quibus facultatus restandi & alia disponendi de bono, per eos ex altari vel alias quomodolibet acquisiti, per quosq; Romanos Pontifices prædecessores & successores nostros, ac nos, sub quibus tenoribus & formis, ac cum quibus clausis & decretis, etiam motu proprio, & alias quomodolibet concessis & concedendis minima comprehensur. Nec sub appellatione spoliorum veniant, sed ad singulas Ecclesiæ, monasteriorum, etiam conventu carentia, & beneficiis hujusmodi, in quibus referent, aut quibus praefuerint, seu quæ illas obtinuerint, omnino spesi- & pertineant, ac spectare & pertinere, illasq; post eorum obitum eidem Ecclesiæ, monasterio, & beneficiis, etiam si in Romana Curia, & procul ab illis decedent, vel ad illa nunquam accesserint, etiam si ante Ecclesiæ & monasteriorum regimini esserint, vel beneficia hujusmodi renunciaverint, eisipso applicata & incorporata finit, & effe cœntantur. Ita quod licet illis defunctis in eisdem Ecclesiæ, monasterio, & beneficiis, successoribus, ac Ecclesiæ & monasteriorum hujusmodi Capitulis & conventionib; respectivè alia propria auctoritate liberè apprehendere, ac eorum Ecclesiæ ac factis applicare ac incorporare, ac quæcumq; donatio-nes, ac reliqua, legata, testamenta, & codicilli, & alia ultima voluntates, seu ipsa defuncta contra præsentis configurationis nostræ tenores quomodolibet pro tempore facta, quædama premissa, nulla & invalida, nulliusq; robori & momenti existant, & personæ etiam Ecclesiasticae, seu locis etiam piis, aut Ecclesiasticae alia quibusq; in quatuor seu quorum favorem pro tempore facta fue-

tint, minime suffragentur, nec pro eisdem personis, seu locis, vel alii Ecclesiæ hujusmodi aliquod jus in rebus prædictis, vel ad illas acquiri possit. Quinimò res sacras, ac alia bona prædicto quocunque nomine vel titulo pro tempore detinentes, ad alia Ecclesiæ & monasterioris, ac beneficis per defunctionis quomodolibet acquisiti, ut præferunt, iuxta præsentium genorem realiter & cum efe- ficiu refluendum & consignandum, quibusvis dispo- sitionibus de illis in contrarium quomodolibet factis minime attentis, omnino tenentur, & ad id per cen- sus & poemas, etiam furti & sacrilegi, ac alia iuria & fa- ciū remedia opportuna cogi & compelli possint, & debeant. Infuper ne deinceps contingat insolencia spoliorum Cameræ Apostolicae collectorum vel subcollectorum, alii, quæ Ecclesiæ, nec hominum quenquam damno & injuria affici, nec cuicunque de catero veritatib; dubium, quæ res habenda finit nomine spoli, finili modo statui- mus, determinimus & declaramus, quod quæcumq; scâna, cathedra, arca, & etiam lignæ vel lapides, etiam mat- morex mensa & tabulae, ac quæcumq; dolla, feuâ, vi- naria vacua & alia similia supellechia domestica, per quosq; Presbiteros, seu clericos ab humanis pro tempore eorum obitibus in Ecclesiæ, seu eorum domibus Ecclesiæ carundem, vel alibi ubivis locorum reliquo, etiam si ex fructibus & præuentibus beneficiorum, quæ dum vi- verent obtinebant, acquisita fuerint, sub spoliorum ap- pellatione minime veniant, nec pro spoliis illo modo re- putari possint. Præterea quod nullum spoliu Cameræ præfatur fieri, nec cuicunque a quibusvis spoliorum Cameræ hujusmodi collectoribus vel subcollectoribus exigi possit per obitum illius, qui, dum viveret unum vel plura annos Ecclesiastica obtinuerit, cujus vel quorum ini- sumi fructus, reditus & præuentus triginta ducatorum aut de camera secundum communem estimationem va- lorem annum non excelerint, aut qui peniones annuas super quibusvis fructibus Ecclesiastica usque ad dictum valorem annuatim perceperit, dummodo ramen is se ab omni illicita negotiatione, & a facris canib; prohibita abstinerit. Ita quod si quis dñorum collectorum ali- quid ex bonis quorumvis defunctorum, qui similia bene- ficia obtinuerint, seu similes peniones percepient, prætexu spoliorū ejusdem Cameræ percipere, auralias contra præsentes nostras literas attentata præsumperit, ad totalem bonorum per eum præceptiorum teneatur, ac id via iuri, etiam per similes censuras & poemas cogi & com- pelli possit, & debeat. Rom. 3. Cal. Sept. 1567.

Gregorius XIII.

Bona regularius extra claustra degentium nomine spoliorum continentur, & sibi Cameræ Apostolicae adjudicantur, vera voluntas & propria hereditate.

CAP. III.

Omnis nostri partes sedulio præfare tenemur, ut du- bia, que ab aliquibus fallit, vel prætexit, vel nimis subtiliter excusat, in Cameræ nostra Apostolica prædicione tundunt, declaratione nostra dilucidentur. Numerus accepimus quod esti fæc record. Papa IV. præde-cessor nostrarum constitutionem, & quæcumque in illa conti- nerentur, per piz memoriz Paulum PP. IV. quam præde-cessorum nostrorum contra apostolas a editam, per quam inter cetera decrevit, bona quæcumque mobilia & im- mobilia, ac census, redditus, & præuentus, iura & actiones per regulari ordinem professos extra claustra suorum regularium locorum, etiam de licentia suorum superiorum degentes, tempore, quo extra claustra hujusmodi sufficiunt acquisita, etiam si acquisitiones hujusmodi ab ipsis pro- fessis ex redditibus beneficiorum Ecclesiasticorum cum cura vel fine cura per eos obtentorum seu detentorum,

a. Apostolica irregularitate non fidei. 47. def. quantumlibet, 16.

q.i. de hiu habeat lib. 6. co nf. Pauli 4. de heret.

aut ex propria industria, seu artificio, mercatura, vel exterramento, sive successione ab intellecto quorumvis confangueorum, affinum, vel amicorum suorum, aut quocumque aliorum facta essent, non fisco, aut Camera Apostolica, sed religioni, aut monasteris, in quo, seu quibus primò profisi fuissent, eo ipso applicata esse & celeri debet, ad juris & sacrarum constitutioñum formam reduxit, necnon prefati bona regularium extra claustra, ut praefixi, degentem, sive mendicantium, sive non mendicantium, aut militiarum profiscuum, & etiam loca, & canonicales portiones, aut dignitates in cathedralibus, vel collegiatis Ecclesiis cuiusvis ordinis regularium obtinuerint, ac Episcopali, Archiepiscopali, Patriarchali, Primatiali, vel quavis alia praefulserint dignitate, post eorum obitum ad eandem Cameram Apostolicam, & iuxta constitutionem sua, rec. Pauli Pap. III. super spoliis, sub dat. videlicet tertio nonas Ianuarii, Pontificis sui anno tertio promulgatam, legitimè pertinet & pertinet, idque per Romanos Pontifices praedecessores nostros, ac nos, dum collecti generalis ad recuperandum spoliis regularium specificè deputatis fui, aperte demonstrantur existere, ac in possessione illi exaudiendi ac recuperandi eadem Camera merito semper fuit: nihilominus nonnulli vobis sub dicta constitutione Pauli IV. praedecessoris prefati praetextu contrarium aliquando asserti non dubitariunt: Nos omnem circa predicta dubitandi occasionem dimovet, simulque exquirate & justitia suadentibus, eisdem Camera indumenti, ne inde molestii & incommodis afficiatur, confute volentes, praetium auctoritate declaramus, res & bona quocunque per dictos regulares extra claustra Ecclesiaram, monasteriorum, domorum, & quorumcumque regularium locorum degentes, quocunque iure & actione, sive excusa testati, sive infestati, acquifitas, & in posterum acquirenta, vel ad eos delata in quibusvis provinciis, dominis, regnis, & locis confitantes, nisi idem, ad quos ista spectaverint, sufficiente fuerint testandi, aut de illici pendenti facultate sufficiunt, eaque legitime usi fuerint, ad eandem Cameram pleno iure permissimè & spectare, ac bona quacunque eorumdem sub spoliis ratione comprehensa per ipsam Cameram, ejusque nomine à quibuscumque illa quandoque occupantibus & detinentibus recuperari a vindicanti posse, & debere, ac juxta Pauli 111. & aliorum praedecessorum nostrorum literas eadem Camera Apostolica in hisimodo bona spolia nuncupatis verè universaliter succedit, quod apud Cameram, quæ ceteris heredibus & successoribus ampliori est privilegio munita, cuiusque merito magis favendum est, dum in eam recum & bonorum dominum ac possessio nulla traditione precedente tranferat, in quacunque bonorum & spoliorum fidei ad feueriles fidei regulares, dum viverent, & spectantim successione, qui hincunq; in rebus fidei pecunias illa confitant, etiam nominatum aut alia speciali nota illa designanda essent, quod ad eandem Cameram ius spoliorum pertinuerint, pertinebunt in posterum, omni profiſtione penitus cefante, jus & nomen veri hereditis in eisdem spoliis habere, illiusque naturam fortia ac veri hereditis privilegia & iuribus in quibuscumque bonis, pecunias, iuribus, & actionibus ut antea potuisse, & nunc posse, idque eorumdem praedecessorum, ac nostra etiam intentionis semper fuisse & esse, auctoritate praetium declaramus: sicutque per quocumque judices in quibusvis causis, etiam per appellationem, aut alias pendentibus & futuri, ac in quacunque causa vel instantia, sublata eis, & corum cuilibet quavis alteri judicandi & interpretandi facilitate, judicari & disliniri debet; necnon quicquid feci super his à quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter attentatum forsan haec tenus, vel in posterum contingit atteneri, iurium & inane decernimus. Dat. Rom. 21. Ian. 1577.

Item.
Re: quecumque bonorum vel iuris sive conditionis phas
Praelacionem & quacumque propriorum testificionis ca
tra urbem Romanam decaduntur recte, pertinet al Cons
Appofolcam.

CAP. IV.

Illa qua ex fructibus redditibus, & proventibus
statisticis profecta, adficiata, refecta, & restitu
erint, seu alias ex eisdem fructibus redditibus, et quos
tibus quomodo liber provenerint, prodictum sunt
cuncte perfonarum Ecclesiasticarum, beneficiaria
fica tam simplicia, quam ad ministrandum bene
obtinentum, nisi quod simplicitate fructus modi
modi disponitorum fuerit, vel ex privilegio apostoli
ex confundentie legum precipite, tam festina
quæ quorūm ordinum regularum, quoniam
Pontificis dignitate fulgentium, in universo habe
tis tamen dictam urbem, pro tempore deciderint
manufra, cujuscumque qualitatib; genetis, & formis,
etiam gemmas, & alia pretiosa, & pecunias im
mas, nec non etiam frudis, redditus, & proventus
hiujusmodi a die Ecclesiarum & monasteriorum
confectionis, seu commenda de illis factis, pecuniis
& singulis fructus, redditus, & proventis in omnibus
Cameram spectare & pertinere voluntas & sententia
& eidem Cameram appropriatum & applicatum.

Fas Quartus.

Clericorum bonorum per negotiationem illorum p
tempore elitus eorum remanent scilicet priorem al. L
clericis; confecta quoque operacione ut sibi consu
erit.

CAP. V.

Deens esse censemus, & scimus, ut nos, quidam
ius iustitia conformati, Cameram Apollinaris non
negligamus, quinimo, ne preterea incertitudinem
lam ab aliquis ultra propter, aut lager ei debet contingen
tia contingat, ita nostra sententia remaneat prout possi
amus, quod à nemine defuger dubium quippe deca
posit. Cum itaque, sicut accepimus, in omnibus
rebus in dubium, & res & bona per clericos, omnibus
ordibus constitutos, ex negotiis illorum illis
lia contra factos coahemere aequitatem, ut fidelis, vel id
eius Cameram prefatam iure legitimè spectare per
nere debeant. Nos omnem deus per infinitam tem
oram submoveare, ac cavillationibus, ac dilectionibus
ac litibus viae praeldidere, & demissus malitiosus
qui quis illa Cameram disrupte integrantibus, vel
que in primum opportune providerent, vel
proprio, & ex certa nostra scientia, ac apostolico
testatio pleniusdine decernimus & decimus mandu
singula, res & bona, cujuscumque qualitas & quanti
tatis exiffit, ac in quibusvis regionibus & regni
domini, tam circa, quam ultra montes & cunicu
lum, etiam invenientur, etiam ex facilest spacio
rum, etiam mendicantium ordinum, ac milites
regulares, etiam in factis ordinibus constitutis,
etiam in quacunque statu, ordinis, & conditions fuerint, ac
episcopali, Episcopali, ad alia major dignitatem
geant, ex negotiis illorum aut alias contenti
nones quomodo libere aquifitas, que pro tempore
obitum eorum, qui etiam ex facilite spacio
testandi, conditoris etiam obitum locorum de
parti, & decedent, aut quibus illos, etiam civitatis, vari
et, & eis definiti congerit, & praeferit quoniam ab
drex lapido de facio lo ame Ronde Prochey, Ro
ligo, extra Romanam Curiam, ad illem Regio n
marchi, ut eandem Cameram, & non alia, manu
curibus calicularibus, etiam meo obliquo ve
gatis, acutis Ecclesiis, mozae, et ipsi p

TITVLVS V.
DE MAGISTRIS. ET DOCTORIBUS.

Julius III. Rector universit. Almae
urbis.

Invenimus & promoto ad Doctoratus insignia in favorem pa-
ratis gratias dedit.

CAP. L

PAUPERES & EGENI qui ad successionem Doctoratus graduum habiles reperiuntur in utroque seu altero iurum promoveti, & gratis pro Deo ab aliquo pe-
cuniarum solvione ab eis facienda a summa seu Doctoris creati debent.

PIUS QUARTUS.

Cujususcum, facultatis Doctorum & Professorum promotores, sam electi quam eligendi, ad officiorum exercitium non se em-
gerant, nisi prius scilicet fiducia professorum in amnium emiserint,
formatae praescripta.

CAP. II

IN sacrosancta beati Petri Principis Apostolorum ca-
thedra, metritis licet imparibus, hinc pro celofois mili-
tantis Ecclesie tempestatibus constitutis, plurimum nos oportet esse sollicitos, ut Domini gregem cura nostra
communum non solum ab aperte rapacium luponorum
undecimque canis obstreperunt insulibus, sed etiam
a magis formidolofis pestiferarum vulpecularum domi-
laurentium infidisi, per providum paftoraliis officii mini-
sterium, ipso Domino cooperante praeterueni, ac illis
omnes nocidi occasione, quantum cum Deo possumus,
ubilibet auferamus. Cum itaque juxta notam sanctissimi
matris orationem, timor Domini, sine quo vera religio,
& catholicæ fidei puritas nullibi repertur, sapientia sit
instituta, & qui velim scientiam proficeret, vel eas alios do-
cente parant, supremum illum sapientiam parentem, beni-
gnorumque largitatem devoto sane fidei obsequio demo-
neri, veraque sincera religiosis pietate fibi conciliare de-
beant. Idcirco hanc fidei puritatem scientias, doctrinas
que quibuslibet tum tradedis, tum adscenditis, tanquam
necessariam basim «confitentes». & ne simpliciter nonnullorum
dolescentium, rei novas audiendi cupiditorum, in-
genia in naufragos blandientium harsum fopoulos im-
prudenter impingant, occurrere cupientes; motu pro-
prio, & ex certa scientia nostra, ac de Apostolica pot-
estatis plenitudine; quod deinceps nullus Doctor, Magis-
ter, regens, vel aliis injunctumque artis & facultatis pro-
fessor, iive clericus, sive laicus, aut secularis, vel cuiusvis
ordinis regularis sit, in quibuslibet studiorum generalium
Universitatibus aut Gymnasiis publicis, aut alibi ordi-
nariis vel extraordinariorum lectoris cathedralis aseque-
ritur jam obstante retinere, seu alias, Theologiam, ca-
nonicam vel civilem censuram, Medicinam, Philosophiam,
Grammaticam, vel alias liberales artes, in quibus
civitatis, terris, oppidis, ac locis, etiam in Eccliesiis,
monasteriis, aut conventibus Regularium quo-
rumcumq; publicè vel privatim quo modo proficeret,
sue lectiones alias in facultatibus huiusmodi habere,
vel exercere. Neque Doctores ipsi, aut Universitatibus,
sue Gymnasiis eorumdem Rectores, Cancellarii, vel
alii superiori, sed ne etiam Palatini a Comites, aut
alii particulares, facultatem eruditos viros ad eisdem
gradus promovendi, etiam à nobis, & Apostolica fede, vel
a liis undecimque habentes, scholares, tam laicos, quam
clericos, & cuiusvis ordinis regulares, vel alios quoque
quanto libet eruditione prædictos, ad ullum gradum
in eisdem facultatibus sucipiendum recipere & admittente;
neq; Doctores, Magistri, & Scholares ad electionem
alicuius in Rectorem vel Cancellarium Universitatis, aut
Gymnasi procedere; Necipit Scholares, vel alii qua-

TITVLVS IV.

DE COMITIBVS PALATINIS.

Pius V. Ex Concilio Tridentino.

Doctoratus laurea magistris a Comite Palatino que olim con-
fereratur in quavis facultate candidatis, Concilio Tridentino decre-
to nullius mani est autoritatis & juris.

CAP. I

Vanvis à sede Apofolica, ad quam negotiorum
Multitudine undique confluunt, curis omnium ple-
na innumeris, nonnulla interdum exjutis, causa
concedantur, que successivis temporibus in publicis
dilectionibus, & alieni juris præjudicium tendere no-
scuntur, non debet reprehensibile videri, si Roman Ponti-
fex, ad cujus providentiam præ debitis pastoralis offici-
spediat super tis debite provideat, illa rationabilis &
juridicis supervenientibus causis deinde cognitis quan-
doque revocat annulat, ac in diutinum redigit rationis.
Sane cum fide digna plurimorum relatione non fini a-
mini nostri molestia intelleximus, nonnullos Comi-
tes Palatinos, & diversos alios, prætexi facultatum
sibi Romanis Pontificibus & sede Apofolica concessa-
rum, quamplurimos, tam laicos quam clericos, tam iure
canli, quam canonico, & Theologia; nullo, aut non de-
bito examine previo, indeos & inhabiles, Doctores,
Licentiatos, & Magistri treas & promovisse, ut ad
dignitates ceteraque beneficia Ecclesiastica facilis as-
seretur, & de ea providentur in animarum sacrum
iacturam, & quamplurimorum scandalum. Nos huic
modi scandalum quantum in nobis est obviare, & alias ne
de cetero inhabiles ad huiusmodi gradus admittantur
providenter volentes: Motu proprio, non ad alium fui-
tur nobis oblatæ petitionis infinitam, sed ex mera
deliberatione, & ex certa scientia nostris, ac de Apofolici
potestatis plenitudine hac nostra perpetuæ valitudo
constitutione omnia & singula facultates & induita eis-
dem Comitibus, ac etiam quibusvis officialium Romanarum
Curia collegiis, angustis que alii personis coiunctimque
stans, gradus, orationis, & praeminentie existentibus, ad
Doctoratus, Licentiaturas, & Magisterii gradum promo-
vendi per quofunque Romanos Pontifices prædictos
nos, & fedem Apofolicam, ac etiam nos, etiam
moxi, scientia, & potestatis plenitudine similibus pro-
expresibus habentes, auctoritate Apofolica rēnorū preten-
tium perpetuo revocamus, cassamus, & annulamus: Ac
decreta Concili Tridentini & inherentes decernimus
& declaramus, eos qui à Comitibus & aliis prefatis pro-
moti fuerunt, quoad dignitates, ceteraque beneficia Ec-
clesiastica, nulla gradus prærogativa frui & gaude-
re posse vel debere. Rom. Calend.

Im. 1568.

^a Concil. Tridentin. sess. 22. 2. 2. de reformat. & sess. 24. cap. 11.
de reformat.

^b Ibid. sup. c. 2. de fidei Trin. & fid. cat. & ibid. 741. 2.

F P P P

rum liberi docti, & alioqui habiles; gradus hujusmodi, vel eorum aliquem palam vel privatum recipere valeant, nisi Doctores videlicet, ac Regentes, Magistri & alii Professori jam ad cathedras & lecturas recepti, in Italia infraeas, extra vero illam infra sexmenses a die publicationis praesentium computandos: reliqui vero ad cathedras, & alias lectiones ibidem a posterum afflendi ante illorum receptionem in Rectori, vel aliorum superiorum: Eligendi utem in Rectores vel Cancellarios ante illorum electionem, aut fatu admisionem in ordinarii loci, vel ejus in spiritualibus vicarii; Ac promovendi Scholares, & alii prefati ante illorum promotionem in ejusdem ordinariis, seu ejus vicarii, aut Doctorum aliorum promotionem manibus, praevio etiam processu, vel debita informatione, quantum eis sufficere videbitur, super religione fideique catholica, Rectorum, Cancellariorum, Doctorum, Lectori, & promovendorum eundem per ipsos locorum ordinarios, vel eorum Vicarios rite facta precedente, eandem catholicam fidem, verbis juxta formam initialiscripte tenorem concepsitam & solemniter proficeret teneantur. Et desuper instrumentum publicum confici, ac de processu, seu informatione, & fidei professione in privilegio Doctoratus vel alterius gradus hujusmodi, specialis ac de verba ad verbum mentis & relatis fieri debeat, auctoritate Apostolica tenore praesentium perpetuo statutum & ordinamus. Forma autem & dicta professionis fidei hec est: Ego N. firma fide credo & proficer omnia & singula quæ continentur in Symbole fidei, quo S. R. E. utitur, videlicet: Credo in unum Deum, patrem omnipotentem, factorem cœli, & terra, visibilium omnium, & invisibilium. Et in unum Dominum Iesum Christum filium Dei unigenitum. Et ex patre natura ante omnia feculari. Deum deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero. Genitus non factum, consubstantiale patri, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cœli. Et incarnatus est de spiritu sancto ex Maria virgine, & homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus, & lepultus est. Et resurrexit tertius die secundum scripturas. Et ascendit in cœlum, sedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus est cum gloria judicare vivos & mortuos, cuius Regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum Dominum, & vivificantem, qui ex Patre, filioque procedit. Qui cum Patre & filio simul adoratur, & conglorificatur, qui loquutus est per Prophetas. Et unam sanctam, catholicam, & apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum Baptismum in remissionem peccatorum. Et excepto resurrectione mortuorum. Et vitam venturi seculi, Amen. Apostolicas & Ecclesiasticas traditiones, reliquiasque ejusdem Ecclesie observationes, & constitutions firmissime admitto, & amplector. Item, sacram scripturar, iuxta eum sensum, quem tenuit & tenuer sancta mater Ecclesia, cuius est judicare de vero sensu & interpretatione sacrarum scripturarum, admitto; nec eam unquam nisi juxta unanimem consensus Patrum accipiam, & interpretabor. Profiteor quoque septem effera & proprie Sacramenta novæ legis, à Iesu Christo Domino nostro instituta, atque ad salutem humani generis, licet non omnia singulæ in ecclesia, felicitate, Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Paenitentiam, Extremam unctionem, Ordinem, & Matrimonium; illaque gratiam conferre, & ex his Baptismum, Confirmationem, & Ordinem sine sacrilegio reiterari non posse. Receplos quoque & approbatos Ecclesie catholice ritus in supradictorum omnium Sacramentorum solemnia administratione recipio & admitto. Omnia & singula quæ de peccato originali, & de justificatione in factofacta Tridentina Synodo definita & declarata fuerunt, amplector & recipio. Profiteor pariter in Missa offert Deo verum, proprium, & propitiatorium sacrificium

TITVLVS VI.
DE MEDICIS.

Pius Quintus.

Fiduci professionem praescriptam & iusta præsumptionem non datum esse debet Medicis, ne ultra decimam regiam annuitur infirmis Ipponitalia remedia conferenda remittantur.

CAP. L

SVRA gregem Dominum nostrum vigilante oblatione, tuus creditum vigilius speculator, prout nobis idem per concedit, exerciters officium, adeo per quæ annuntiam salutis cum divini nomini gloria contuleat, libenter intendimus, ut Christi fideli post baptismum in peccata lapsi, per sacramentum penitentiae reconcilientur. Sanè, cum infirmis corporalibus nunquam expeditus proveniat, diente Domino inquit quid deterius tibi contingat, ac propterea prout intercessio. Innocentius a III. prædecessor noster Medicis ceperit, ut, cùm eos ad agrotos vocari contigerit, quæ omnia moneat, ut annarum Medicos recens, ne cum eis hoc in extrema agitudine conflitum fident, in deliberationis articulum incidant. Nos igitur volunt horam salutare precepimus nulla temporis præferimus aboleri, sed semper observati, confirmationem præfite auctoritate Apostolica tenore præsentium invenimus, & hac notra in perpetuum validam confirmationem esse.

a Decretis magni Omnis Lateranensis cap. 21.

mus, & decernimus, quod omnes Medici cum ad infirmos in lecto jacentes vocati fuerint, ipsos ante omnia monent, ut idonei confessori omnia peccata tua iuxta ritum S.R.E. confiteantur, neq; tertio die ulterius eos visitent, nisi longius tempus infirmo confessori ob aliquam rationabilem causam, super quo eius conscientiam oneamus, concesserit, & eis per fidem confessorum in scriptis factam confiterit, quod infirmi, ut premittuntur, peccata sua confessi fuerint. Coniunctos vero, ac omnes familiae & domesticos infirmi in Domino rogamus & monemus, ut de infirmitate parochiam certiori faciant, at tam parochus, quam coniuncti & familiares prefati infirmum ad confessionem peccatorum suadeant & inducent. Quod si qui Medicorum primita non observaverint, ultra penas in dicta constitutione contentas, quas incurere decedamus, perpetuo sint infames, & gradus medicinae, que infiniti erant, omnino prouentus, & College seu universitate Medicorum ejiciantur, ac pena etiam pecuniaria arbitrio ordinariorum, ubi deliquerint, mulcentur. Et, ut hoc communis inviolabilitatem observentur, volumus, & eadem auctoritate precipimus & mandamus, ut nullus poftiam ubique locorum Medicinae Doctorem, aut ei quomodo libet medendi facultas a quovis collegio & universitate concedatur, nisi omnia in praesenti nostra constitutione contenta medio eorum juramento, coram Notario publico & testibus, observare in eorum manibus, vel ordinarii juverint, & de hujusmodi juramentis in privilegio, seu licentia medendi specialis mentio fiat. Quod si collegia & universitates prefatas non recepto a promovendis iuramento hujusmodi, eisdem ad gradum praeditum promoverint, aut eisdem medendi licentias praefertur, nonnam priuationis facultatis alios ultenus doctordandi incurant, Mandantes in virtute sancte obedientie omnibus & filiulis venerabilibus fratribus, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, quatenus in civitatibus & dioecesis propriis, praesentes nostras literas publicari faciant, ac iuramentum praeditum à Medicis jam promotis, seu licentiam medendi habentibus, omnibus usque tis remedii exigant, neque aliquos ad medendum in civitatibus & dioecesis praeditis adiungant, sifc eis consiliteri eodem iuramento hujusmodi praefertur, & contumaces, & jurare ac iuramentum hujusmodi jam praefitum exhibere recusantes, gradu medicinae, & omnibus privilegiis eisdem Medicis, tam conjunctim, quam divisis, & eorum cuilibet confessis per quovis etiam Romanos Pontifices privent, ac ab ingressu Ecclesie arceant docem respuerint. Rom. 8. Martii 1566.

Gregorius XIII.

Medici Iudas & infideles ad Christianos curandos morbos non admittantur.

C A P . I I .

Arias pax mea. Paulus Papa quartus praedecessor nostro edita perpetua constitutione inter alia fancivit, ac Medicis Iudaei etiam vocati & rogati ad Christianorum agrotianum curam accedere, aut illi interesse possent: quam constitutionem postea Pius Papa quintus etiam praedecessor noster per suas literas approbat, innovavit, & confirmavit; & robur perpetuo firmatus obtinere decrevit: ac voluit, & sub imitatione divini iudicij praecipit & mandavit, omnia in eadem constitutione contenta in posterum firmiter observari, non solum in terris & dominis sancte Romane Ecclesie subiectis, sed etiam ubique locorum. Quidam ramen nobis non sine magna animi nostri molestia minoruit, ea minime observari, sed multos adduc exChristianos hominibus esse, qui dum suos corporum languores illicitis mediis, & praecipue Iudeorum ac alios infidelium opera sanari cupunt, vera salutis animarum suarum & corporum simili immores fiunt, & (quod valde dolendum est) in damnationis

aterrima maximum iuxpe discrimen incident, medicis Iudaeis & infidelibus hujusmodi ad ipsorum curationem vocatis & adhibitis: unde sit, ut & Iudaeis ac aliis infidelibus magna derur delinquendi occasio, & simul salutare precepimus negligatur ab Innocentio Papa III. similiter praedecessore nostro in Concilio generali quondam emulum, & deinde à praedito Pio V. innovatum, quod omnes medici cum ad infirmos in lecto jacentes vocati essent, ipsos ante omnia monerentur idoneo confessori omnia peccata sua iuxta ritum sancte Romane Ecclesie confiterentur & neque tertio die ulterius eos visitarent nisi longius tempus infirmo confessori ob aliquam rationabilem causam, super quo eius conscientia onerabatur, concesserit, & eis per fidem confessorum in scriptis factam confitaret, quod infirmi peccata sua confessi fuissent. Idcirco nos tam iudicos, qui aduersus mandata hujusmodi Apostolica committere audent, quam Christianos illos ad se accersire, vel medendi licentiam concedunt, & viam ad delinquendum eisdem aperiunt, coetere solentes, supradictas praedecessorum nostrorum constitutiones, auctoritate Apostolica tenore, praesentium approbamus, confirmamus, & innovamus, ac inviolabilitatem observarni mandamus atq; hac nostra in perpetuum valitatem constitutione, eisdem constitutionibus & praecipuis pro firmiori illorum observatione adentes, universis suruinq; lexus Christi fidelibus districte inhibemus & interdicimus, ne poftiam Iudeos vel alios infideles ad plurimum Christianorum agrotianum & infirmorum curam vovent, seu admittant, aut vocati, admittirive faciant, concedant, vel petmittant.

TITVLVS VII.

DE CONCILIIS.

Leo Decimus, in Concilio Lateranensi.

Sunt Pontifici auctoritas supra Concilium esse multa exempla & pragmatica sanctiones in Concilio Baffonis decreto absolute probatae.

C A P . I .

Pastor aeternus gregem suum usque ad consummationem seculi nunquam defecus, ita Apostolo teste, obedientiam dilexit, ut pro expandendo primi parentis inobedientie peccato seipsum humiliaret, factus obediens usq; ad mortem, migratus vero ex mundo ad patrem, in soliditate pietatis Petrum eiusq; successores vicarios suos instituit, quibus ex libro Regum & testimonio ita obediens esse debet, ut qui non obedierit morte moriat, & ut alibi legitur, in Ecclesia esse non potest qui Romani Pontificis cathedram detinet, quoniam a Augustino & Gregorio; auctoribus, sola obedientia est mater, eustosq; omnium virtutum, sola fides meritorum possidens, fine qua quicq; infidelis convincitur, etiam si fidelis esse videatur. Itaque nos eodem Petro docente foliciti esse debemus, ut quia à Rom. Pont. praedecessoris nostris, praferimus in facris Concilii pro obedientia hujusmodi auctoritatis, libertatisque Ecclesiastice, & sedis Apostolicae defensione maturi, & ex legitimitate causis inchoata sunt, nostro studio, cara, & diligentia debite abolvantur, & ad opatum finem perducantur, simplicium quoque animae quatum etiam rationem Deo redditum sumus, a dolis & laqueis tenebrarum Principis liberentur, sane feci. rec. Julius Papa secundus praedecessor noster, post indecum ex legitimis tunc expressis causis, de venerabilium fratrum suorum sancte Rom. Eccle. Cardin. de quibusc numero tunc eramus.

a. C. cum infirmis, de parvunt. & remissim. b. Philipp. s.
c. i. Rog. ss. d. Augst. in opere Monachorum. e. Gregor. iii.
moral.

PPp 2

consilio & assensi, sacrum Lateran. Concilium, provide considerans cum eodem sacro Lateran. Concilio, Biturice. Regni Francie corruptelam, quam illi pragmatice factionem vocant, cum maximo animarum periculo & scandalo, ac dignitatis sedis Apostolice desiderio & diligendo retroactis temporibus viguisse & adhuc vivere, ejusdem pragmatice factionis negotiorum eodem approbante Concilio diftinctendum certe tunc nominati deputatis Cardinalibus & Prelatis certe congregatis commisit. Et quanquam sanctio prefata ex multis nullitatibus subiaceat, schismate manifestum fovere & continenter, & proprieitate aliquo minime precedente per se irrita, nulla, & invalida declarari potuisse: ex abundanti tamen cautela idem Iulius praedecessor Gallicos prelatus, capitula Ecclesiarum & monasteriorum, parlamenta, & laicos illis faventes, & dicta factione utentes, omnesque & singulos alios in primis sua communiter vel divisum interfere putantes, per edictum publicum, cum ad partes illas turus non patentes accessus, in Mediolan. Aten. & Patien. Ecclesiarum valvis affigendis monuit, quare sanctio prefata, illiusq; corruptela & abusio, in concementibus auctoritatem Romana Ecclesie, & sacram canonum ac Ecclesiastica libertatis violacione nulla & invalida declarari non debet. Cumque dicto Iulio praedecessore in humanis agentibus impedimentis causantibus citatione exequi & reproduci, ac negotium abrogationis huiusmodi plene discutit, ut intentio ipsius Iulii praedecessoris fuerat, non potuisse, sed eodem Iulio prieceps rebus humanis exempto, citatio ipsa legitimè executata, & per procuratorem fiscalem sacri Concilii promotorum reproducta, ipsorumque citatorum non compunctionem contumacia accusata, & ad alteriora proceduntia fuisse, nos divina favente clementia ad summi Apostolatus apicem assumpti, omnibus rite pensatis, petitiōni praeclara ex certis causis nullum tunc responsum dedimus, ac deinde cum per diatos monitos & citatos diversa impedimenta allegantur, quare in termino eius (ut praefatus) prefixo compare non potuisse, ut omnibus iustis excusationis & querelle occasio eis auferatur, terminum citationis & monitionis huiusmodi praeclarum eodem sacro approbante Concilio ad alium non exprium terminum jam diu effluxum in diversis festis pluribus prorogavimus.

Cum autem moniti & citati praeclara sublati jam omnibus impedimentis, effluxisque omnibus terminis, eorum nobis & dicto Concilio non comparuerint, ne compareto curaverint ad allegendam causam quare sanctio praeclara nulla declarari non debet; ita ut excusationi ultra locum non sit, posseque merito continuas reputari, propterea exigente justitia reputamus: Nos immate attendentis pragmatice factionem, vel potius uitium eis corruptelam, schismatis tempore à non habentibus potestatem editam, relique Christiana Reip. Ecclesie; sancta Dei nullatenus conformem, & à clame. Ludovico XI. ** a Francorum Rege Christianissimo revocata, cassaram, atque abolitam, auctoritatem, libertatem, & dignitatem dicta sedis violare, ac diminuere facultatem Romani Pont. pro tempore existente de sancta Romana Ecclesia Card. pro universali Ecclesiastice laborantium, virorumque doctorum personis, quibus abundat Curia, & quorum consilii sedis Apostolica, & Rom. Pont. atque universalis Ecclesia auctoritas & potestas conservatur, negotiaque dirigitur, & in proferto statu conuentur, Ecclesiis & monasteriis, eidemque personis de reliquis beneficiis Ecclesiasticij jux-

^a Ludovicus XI. Francorum Rex per legatos nati for ad Pnum II. liberato Ecclesia. & Pontificis regno obediensiam praelett, abrogatione pragmatice factionis, & magna in Turci auxilia politae. Remis Senatus Parisenſi. Gagum. libro 10.

ta corum status exigentiam, provide per se: Pralatis vero Ecclesiastici illarum prius causa probare, ut ipsi nervum Ecclesiastice apostolicae dicentis lanchum frangere & violare, ac contra nos idem predictam eorum manum, contra eis, ac nos, etiam praemissa audendum viam aperire, ipsam, nonnullatatis subiaceat, nullo loquacitate aliquam temporis, ne plus toleranzia cuiusdam administricio fuzi, illam Pont. praedecessores prefati, propter ipsi fluctuationes impetrare oportet, demandant, corruptio etiacionem huiusmodi, vel malitiae temporum, vel illi provideret, & in toto occurre non volunt, in temporibus toleranzie vix fuerunt: confederates tamen ab ipsius Bituricen. factionis editione, ex anno sequinta furisse, nullumq; infra hoc tempore, inter hoc Lateranense Concilium legitime sufficit, quoniam cum (diponente Domino) confidemus, quidem improbae factionis extirpatione & nonnullatione fine nostra & tantorum plurimorum praedecessorum congregatorum nota, scilicet & dictum suum ab ipsius Calcedon. concilio recitat: ita & nos à tam nefaria incertitudine & contentorum in ea revocatione remitti ut dederit salva conscientia, scilicet & ipsius Ecclesia honestam posse aut debere censimus. Nec illud nos movere debet, quod d' sanctio ipsa & in ea contenta in Ballienti Concilio edita, & ipso Concilio instant. Bonaconi compilatione recepta & acceptata fuerunt, cum ea omnia post translationem ipsius Ballienti Concilieris facta. Eugenius Papam V. etiam praedecessorum nostrorum factam, a Ballienti concilio, seu ponuntur, la, qua praeferunt, post huiusmodi translationem Concilium amplius appellari non merebatur, sed eminens, ac proprieate nullum habere posse, cum eis solum Rom. Pont. pro tempore existentes, neque auctoritatem super omnia Concilia habentes, Conciliorum indicitorum, transversorum, & diffunditorum plenum us & potestatum a habere, se dum in aliis scriptura testimoniis, dictis factorum prout in aliorum Romanorum Pontificium, etiam praedecessorum nostrorum, factorumque canonum decreta, in propria etiam eorumdem Conciliorum confidemus, nisi ne confit: quorum aliqua cetera placuit, regno vero utopie notoria, silentio patet.

In Alexandria enim Synodo Ariatico ibidem existente Felici Roman. Pont. ab eadem Synodo factum fuisse legitimus, Nicenam Synodum flavigili, non potest absque Roman. Pontif. auctoritate Concilia credere. Neque nos later etiam eundem Leoni Pontificis Nicenam secundum Synodum ad Chalcedonem, nullam Martini etiam Papam quinum praesidentem faciamus Concilio Senen. potestatem transversendi Conciliorum la confessus, ipsius Concilii mentione habet dictum, Ephesinum quoque primam Synodum Calcedon, acced. eisdem Leoni VI. Agathoi VII. Hadriano VIII. Constantino VIII. etiam Constantino, Synodum Hadriano VIII. Pont. praedecessoribus nostris maximam reverentiam habuisse, eorumdemq; Pontif. institutionibus & mandatis in sacris conciliis per eos editis & factis reverenter & in militer obtemperasse. Vide Damasus Papa & carmel Epistola.

^b Vi haec facilis innegatur, quia Capitulum in predicta compilatione Papa & Conciliorum, Dominico Jacobino libro de Concilio, articulo 7. Partem de Montis in id, de predicto Concilio.

scopi Roma congregati scribentes de Concilio Ariminio. Episcopis in Illyrico constitutis, præjudicium aliquod per numerum Episcoporum Ariminii congregatorum fieri non posuisse tenuant: quandoquidem confiterunt Roman. Pontific. cuius ante omnia decebat speculari decreum, talibus non præbusse conseruum, eundemque Leonem Pontificem universis Sicilia Episcopis scribentem nolusisse appareat: conlueverantque antiquorum Conciliorum Fates pro eorum que in suis Conciliis gela fuerunt corroboratione, a Romano Pontifice subcriptione, approbationemque humiliter petere & obtinere, prout ex Nicena & Ephesina ac Chalcedonensi hujusmodi, & V. I. Confantinopolitan. & V. II. eadem Nicena, ac Romana sub Symmacho Synodis habitis earum gelis, necnon in annuali libro de Synodis manifeste colliguntur, quod etiam novissime Confantinensis. A Patres fecisse constat. Quam laudabilem confutacionem si Bituricensi Baillient leui tiuiflente, hujusmodi molesta præcudibilia carceremus.

Cupimus quoque hujusmodi negotium ad debitum finem perducere, ac tam vigore citationum hactenus à nobis & præfato Iulio prædecessore ex abundanti emanatarum, quam aliorum proximorum, qua ita notorum sunt, nulla valent excusatione aut tergiversatione celari, etiam ex nostro paſſoriali officio procedentes, omnesque & singulos tam iuriis quam facti defectus si qui forsan in pizzenia intervenient, suppletentes, ex certa nostra scientia & de Apostolice potestate plenitudine codem sacro approbante Concilio tenore præfatum præstatam pragmaticam sanctionem seu coramplam, ejusque approbationem quomodolibet emanamus, omnique & singulari decreta, capitula, statuta, constitutiones five ordinations in eodem quomodo libet contentas, seu etiam inferas, ac ab aliis prius editas, necnon conuentiones, stylum, iustis, five potius abulum, ex ea in hanc uique diem quomodolibet emanamus, seu observatos, nullius zorobis vel momenti fuisse & esse decernimus & declaramus. Necnon ad abundantiori cautelam canderit Bituricensem facionem five corruptam, ut praetextum, & in ea contenta omnia & singula etiam inferta quicunque revocamus, cassamus, abrogamus, irritamus, annulamus, ac damnamus: & pro infectis, revocatis, cassatis, abrogatis, irritatis, annulatis, & damnatis haberi volumus, decernimus, & declaramus. Et cum de necessitate futis exiſtat, omnes Christi fideles Romano Pontifici & subiecti, prout divina scriptura & fandorum Patriarche testimonio edocemus, ac constitutione fœci, nem. Bonifacii Pape VIII. similiiter prædecessoris nostri, qui incepit, Vnam sanctam declaratur, pro corundem fidelium animatum salute, ac Rom. Pontific. & hujus sancte sedis supremæ autoritatem & Ecclesiæ sponſe fuit unitate & potestate, confititionem ipsam sacro præfanti Concilio approbatoe innovamus & approbamus, sine tamen prædictio declarationis sancta mem. Clementis Pape V. que incipit, Meruit. Inhibentes in virtute sancte obedientie, ac sub poenis & censuris infra dicendis omnibus & singulis Christi fidelibus, tam laicis quam clericis, secularibus, & quoruſis ordinum etiam medicamentum regularibus, & alii quibuscumque personis, enjufiungit, statutus gradus, & conditionis existant, etiam sancta Romana Ecclesia Cardinali, Patriarchi, Primati, Archi-episcopis, Episcopis, & quibuscumque aliis Ecclesiastica vel mundana, vel quavis aliis dignitate fulgentibus, omnibusque aliis & singulis Prelatis, clericis, capitulis & con-

ventibus secularibus, & ordinum prædictorum regulatibus, etiam monasteriorum Abbatibus, Prioribus, Ducibus, Comitibus, Principibus, Baronibus, parlamentis, officialibus etiam Regiis, judicibus, advocatis, notariis & tabellionibus Ecclesiastica vel secularibus, & quibusvis aliis personis Ecclesiastica regularibus & secularibus, ut prætererit, quacunque dignitate fulgentibus, in præfato Regno Francie, Delphiniat, & ubique prædicta pragmatica directe vel indirecte, tacite vel expresse vigeret, quomodolibet existentibus vel pro tempore futuris, ne de exerto præfata pragmatica fandione, seu potius corruptela, quomodolibet ex quavis causa, tacite vel expresse, directe vel indirecte, aut quo vis alio quicunque colori vel ingenio, in quibuscumque aſtibus judicialibus vel extrajudicialibus uti, seu eriam eam allegare, vel secundum eam judicare, aut quo vis aſtibus judiciales vel extrajudiciales secundum dictam pragmatice tenorem vel capitulo in ea contenta per se vel alium seu alios nul latentes facere presumant, aut per alios fieri permittant, seu mandent, nec præfata pragmatica fandionem, aut in ea contenta capitulo seu decreta ulterius in dominibus suis, aut aliis locis publicis vel privatissimè, quinimo illam ex quibusvis Archivis etiam Regis, seu capiſtularibus & locis prædictis infra seuenies a data præsentium computandos delcant, seu deleri faciant, sub injuria excommunicatioſis lata tentent, necnon quod ad Ecclesiasticas & regulares persona predicas, omnium etiam Patriarchalium, metropolitanum & aliarum cathedralium Ecclesiastum, monasteriorum quoque & Priorarum etiam conventionalium, & quaruncunque dignitatem, aut beneficiorum Ecclesiasticorum secularium & quoruſis ordinum regularium, privationis, & inhabilitatis ad illa in posterum obtinenda, quo vero ad secularies præfata excommunicationis, necnon amissiois quoruſiscumque feudorum tam à Romana quam alia Ecclesia ex quavis causa obtentorum, ac etiam inhabilitatis ad illa in posterum obtinenda, inhabilitatisque ad omnes & singulos actus legitimos, quomodolibet factendos, infamias, ac criminis lege majestatis in jure ex omnes & singulos supradictos, si (quod abſit) contrarieſt, incurriendo, at quibus vigore cuiuscunq; facultatis, ac clauſularum etiam in confessionalibus quibusvis personis sub quibusvis verborum formis conceſſis contentarum, niſi à Rom. Pont. canonice intrante vel alio ab eo ad id in specie facultatem habente, præterquam in mortis articulo constituti, abſolviri nequeant.

Paulus Tertius.

Ecclesia in afflictu & maximi turbatio Christiana reipublica ebus preſentisum remedium ex Conciliorum accomeriorum iudicio expora eſt.

CAP. II.

Majores nostri sapientia admirabili & sanctitate prædicti lape in summis Christiana reipublica perculis remedium optimum atque opportunissimum occumenica Concilia, & Episcoporum generales conventiones adhibuerunt. Ex diplomate iudictionis Tridentini Concilii Cal. Iumi 1542.

Pius IV.

Conciliorum canones interpretantur & emperantur Pontificia maximis declaratione.

CAP. III.

Sicut ad sacram Conciliorum decreta ac canones auctoritasq; confirmatio Apostolice sedis & debet & solet accedere, ita si qua super eis exorta sit dubitatio, ejusdem sedis iudicio & declaratione tollenda eſt,

a Pragmatica sancti iuris abolitione, q[uod] sequentium p[ro]na.

Fpp 3

Idem.

*Concilii decretorum non prius rata & firma habentur quam si accesserit
Ponimus maximi confirmatio, cuius est ea & indicare & declarare,
cum sancte interpretari. Idg. unico Concilii Tridentini exemplo ex
antique Ecclesiasticae iurisdictio ritu probare liceat.*

CAP. IV.

Benedictus & Deus & pater Domini nostri Iesu Christi, pater misericordiarum, & Deus totius consolatoris: qui respicere dignatus Ecclesiam suam sanctam, tor procellis & tempestatibus agitaram atque vexaram, & gravius indies laborantem; apto tandem ei subvenit, optatoque remedio. Ad plurimas & penitentissimas haereses extirpandas, ad corrigitas mores, & refuendam Ecclesiasticam disciplinam, ad pacem & concordiam Christiani populi procurandam, indicium jampidem in civitatem Tridentinam ecumenicum & generale Concilium & à pia memoria Pauli ILL praedecessore, & secessoribus aliquot habitus corporam fuerat. Ab eis autem successore in celio in eandem urbem revocatum, post alias sessiones celebratas, variis impedimentis & difficultatibus obiectis, ne tum quidem peragi posset. Itaque diutius intermissum fuerat, non sine maximo more ore piorum omnium, cum quotidie magis Ecclesia ejusmodi remedium imploraret. Nos autem post suscepimus fidis Apostolica regimenter, tam necessarium ac salutare opus, sicut paucis sollicitudo monebat, divisione misericordie fiducia perficere aggredi, adjuti pio studio charitissimi in Christo filii nostri Ferdinandi Romanorum Imperatoris electi, & aliorum Christianorum Regum, Rerum publicarum, ac Principum, tandem conseruimus, quod nec diurnis nec nocturnis curis labore desistimus, quodque à parte luminum fiduciae praecati sumus. Cum enim eam in urbem undique ex Christianis nominis nationib. convenerint nostri convocata litteris, & sua etiam ipsorum pietate excita Episcoporum & aliorum insignium Praestitorum maxima, & ecumenico Concilio digna frequenta, præter plurimos alios prios, & facrum literarum scientia, divinitus & humani juris cognitione præstantes viros, prætentibus ipsi Synodo fidei Apostolica legatis, nobis adeo Concili liberati ventibus, ut etiam de rebus fedi Apostolica propria referatis liberum ipsi Concilio arbitrium per literas ad legatos nostros scriptis ultro permiserimus, quia de sacramentis, & aliis rebus, quia quidem necessariae vix sint, tractanda, definita, & statuenda vestabant, ad confutandas heres, ad tollendas abusus, & emendandas mores à faciendo Synodo summa libertate diligenter tractata, & accurate ac mature ad modum definita, explicata, statuta sunt. Quibus rebus perfectis Concilium tanta omnium, qui illi interfuerunt concordia peractum fuit, ut confensum eum planè à Domino effectum fuisse constiterit, idque in nostris atque omnibus oculis validè mirabile fuerit. Pro quo tam singulari Deimunera supplicationes statim in alma hac urbe indiximus, quia magna Cleri & populi pietate celebrata fuerunt, laudesque & gratias divinae majestati meritò persolvenda curavimus, cùm ejusmodi Concilii exitus spem magnam & prope certam attulerit, fore ut maiores in dies fructus ad Ecclesiam ex ipsius decretis, constitutionibusque perveniant. Cum autem ipsa sancta Synodus pro tua erga fidem Apostolicam reverentia, antiquorum etiam Conciliorum vestigis inherens, decretorum suorum omnium, que nostra & prædecessorum nostrorum tempore facta sunt, confirmationem à nobis perierit, decreto de ea re in publica sessione facto. Nos ex legatorum literis prius, deinde post redditum eorum ex iis quæ Synodi nomine diligenter retulerunt,

a 2. Corinthi. b à Pio IV, tandem in Tridentina civitate constitutum & absolvitum fuit die Mercurii, v. Ianuarii, anno 1564.
c Sess. 25, cap. ultimo.

postulatione ipsius Synodi cognita, habentesque cum venerabilibus fratribus nostris S.H.E. Carde- nato, cum ea decreta omnia catholicis, & populo Christiano utilia ac salutaria esse cognovimus, alle luimus & singula auctoritate Apotholam doce- vimus; & ab omnibus Chilli fidelibus laetitia fervanda esse decretum, hec harum quoque letitiam tenore ad clarissimum omnium nostrum conferencem & felici observantiam decernimus. Mandamusque virtute sancta obedientie, & sub pena facinus bus constitutis, aliquis gravitibus, etiam penitus arbitrio nostro infingendis, universis singulis omnibus fratribus nostris, Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & aliis quibusvis Ecclesiasticis fratribus, que status, gradus, ordinis, & dignitatem habent, Cardinalatus honore praefulgeant, ut etiam de eis statuta in Ecclesiis suis, civitatis & dioecesis publicis & extra iudicium diligenter obseruantur, quique fuit, ad quos quoadlibet pertinet, inabilitatis facient obliterari, contradictione quicunque contumaciam per sententias, censuras, & pronuntiationes, etiam in ipsius decretis contenatis, apostolicae postposita competendum, invocato etiam, legione brachii secularis auxilio. Ipsum vero charitissimum nostrum Imperatorem electum, ceterosque 16 publicas, ac Principes Christianos monitos, & infra fecta misericordie Domini nostri Iesu Christi reformatus, ut qua pietate Concilio per omnes transirent, eadem pietate, ac pari studio dum bonorum populorum suorum salutis causa, pro feliciter, & sacre Synodi reverentia ad eudem Concilium exequenda & observanda de cetera prestat, cum querenti, auxilio & favore suo asilis, nec obreviatur ac salutari Concilii doctrinis opinions & populis suis recipi permittant, sed ex pietate intrahantur. Ad vitandum, præterea perversum & confundendum quae oportet, ille unicunque licet pro eis a secretis Concilii commentariis & interpretationem edere; Apofolica auctoritate inhibemus, ut Ecclesiasticis personis quicunque fini ordinis, conditoris, & gradus, quam laicos quoque honestos & probates predixit, Prælatis quidem sub interdicto ipsius Ecclesie, aliis vero quicunque fuerint sub exceptione latæ sententia penitis, ne quis sine scholasticis audeat ullis commentariis, glossis, annotationibus, scholia, alluvione omnino interpretari, ne per ipsum Concilii decretis quicunque modo eam, ne quicquam quoconveniente, etiam sub presencia iuris decretorum corroboratae uteretur, quicunque colori fuerit. Si cuicunque in ea aliquo dubium & stutium fuille, eamq; ob causam interpretationis aut decisionis aliqua egere velim, respondeat ad locum quem Dominus elegit, at secum valent Apofolicalam, omnium fidelium magistrorum, cunctarumque Ecclesiasticarum Synodus tam recentem aperte. Nos enim difficultates & controverbias quae decretis ortæ fuerint nobis declarandas, quatenus decretis oritur ea re in publica sessione facta. Nos ex legatorum literis prius, deinde post redditum eorum ex iis quæ Synodi nomine diligenter retulerunt,

TITULUS VIII
DE CELEBRATIONE MISSARUM
& Sacramento Eucharistie, & vinis officiis.

Pius Quintus.

Clericis sub pena suspensionis a divinis Missis sacrificiis non ce-
librent vespertino tempore.

CAP. I.

Sanctissimus in Christo pater & dominus noster, do-
minus Pius divina providentia Papa V. ad cuius no-
tiam perenit, quod nonnulli cathedralium etiam
forian metro politanarum, collegatarum, & aliarum Ec-
clesiarum, necnon monasteriorum, conventuum domo-
rum, & aliorum pictorum locorum fecularium, & diver-
sorum ordinum, ac militarium regulationum, Pralati, capi-
tula, clerci, fratres, aliquique superiores & personae anti-
quam sancte Romane Ecclesie ritum instituti Missarum
celebrandarum temporibus pervertere fatigentes, diver-
sas licentias & facultates Missas, que media nocte, & leu-
in aurora nativitatis, a de manu resurrectionis Domini
nostrri Iesu Christi, & forian alium festivitatum iuxta
pradicunt ritum celebrare confluenter, de fero etiam
foria circa folis octauam vigilia festivitatum carundem
in suis Ecclesiis & capellis celebrandi, seu celebrari fa-
ciendi ab Apollonico fede vel eius legatis, ac etiam majori
pontificatio pro tempore existente, variis praeceptibus
imperaverunt, illisque iampridem utuntur: hoc ab an-
tiquo catholica Ecclesia instituto, fanfornis, Patrum
decretis deviare considerans, ac propreter hunc abulum
ab Ecclesia Dei submovere volens, omnes ac singulas
licentias & facultates huiusmodi, haec enim motu
proprio, vel quorunvis etiam Imperator, Regum,
& aliorum Principum contemplatione, & ex quibusvis
causis quomodolibet concessas, ac Apollonico & alias
literas deluper confudas, illarum omnium tenores pro
sufficienter explices habens, Apollonica auctoritate, ex
certa scientia revocatis, ac omnino cassatis, & annulatis;
hac praefixa perpetuo valitura constitutione quibusvis
Patralis, capitulis, clericis, fratribus, aliisque superiori-
bus, & personis eorumdem Ecclesiarum, monasteriorum,
conventuum, domiorum, & aliorum pictorum locorum in
virtute sanctorum obediens, & sub indignationis sue, ac
perpetua suspensionis a divinis, peccata diatribis imhi-
cens, ne deinceps Missas vespertino tempore nomine
licentiarum & facultatum huiusmodi, aut alio quovis
praecepto celebrare, vel celebrari facere presumant; ac
mandans locorum ordinarios, ut tandem preuentem con-
stitutionem sub praeceptis & aliis fibi benevisis peccis per
quicunque Pralatos, capitulis, clericos, fratres superio-
res, & personas huiusmodi inviolabiliter obseruant
contradicentes quolibet auctoritate Apollon. com-
pescendo, Romi. 28. Martii 1568.

Idem.

Facultatis concessa Graeci Latino more, & Latini Graeco ritu
Missas & alia divina officia celebrandi, revocata.

CAP. III.

Providentia Romani Pontificis plurimum circumspe-
cta nonnunquam ea que certi suadentibus causis
per eius praecectores gesta sunt, ex aliis non minus
rationabilibus causis alterat, & ad pristinum statum redu-
cit, prout requiritur, & in Domino conspicit expe-
ditate. Sanè cum ad notitiam nostram pervenerit, quòd
nonnulli Presbiteri tam Graeci, quam Latini antiquum
S. R. E. ritum tam in celebratione Missarum, quam alio-
rum divinorum officiorum pervertere fatigentes, diver-
sas licentias & facultates, Missas, & alia divina officia
Graeci Latino more, ac Latini Graeco ritu celebrandi ab
Apollonico fede, vel eius legatis, ac etiam maiore ponti-
ficatio pro tempore existente, variis praeceptibus impe-
trant, illisque iampridem utuntur, hoc ab antiquo catho-
lica Ecclesia instituto, fanfornis, Patrum decretis de-
viare considerans, propterea hunc abulum ab Ecclesia
Dei exitipare & submovere volentes, omnes & singulas
licentias & facultates huiusmodi haec enim motu
proprio vel quorunvis etiam Imperator, Regum, & alio-
rum Principum contemplatione, & ex quibusvis causis
quomodolibet concessas, ac Apollon. & alias literas delu-
per confandas, illatum omnium tenores pro sufficienter

PPP 4

expressis habentes, Apostolica auctoritate ex certa scientia hac praesenti nostra perpetuo validita constitutiōne revocamus, casiamus, annullamus, & iritamus: quibusvis Presbyteris tam Gracis, quam Latinis in virtute sancta obedientie, & sub indignationis nostra; ac perperuus suspensionis a divinis poenis distractis inhabentes, ne deinceps Presbyteri Graci, praecepit uxorati, Latino more, & Latinis Graeco ritu, huiusmodi licentiarum & facultatum, aut alio quovis pretextu Missas & alia divina officia celebrare, & celebri facere profanum. Mandantes in virtute sancte obedientie omnibus & singulis venerabilibus fratribus nostris Patriarchis, Primatis, Archiepiscopis, & Episcopis, quatenus in civitatibus & dioecesisibus propriis praesentes nostras literas publicari, & sub predictis & aliis fibi beneficis poenis per quocunq; Praelatis, Capitulo, Clericos, Fratres, Superiores, & persona qualibet inviolabilitate obserbari faciant. Contradictores quolibet auctoritate Apostolica competendo.

Gregorius XII.
Calenda Octobris, pentima ferme; festo Beatri Iustini maxima regule apud Naupathum.

CAP. III.

Mon. Apostolus in omnibus gratias agere, non beneficia, tum ut et a quo accepta fin, metu restringere, tum ut fides quibus collata fuit, dilectores ad divinum cultum magis iedesceret, lemibus annuis refiximus celebrando esse. Quod Deus patrum nostrorum populum fuisse a servitio gyptiorum per manum fortis liberavit. Novitas nam non minora beneficia quotidie a Deo opino sumus accipimus, inter quos illud singularissimum impetrare ab ineffabili ipsius clementia nobis concessum. Ut Turcarum claris & numero longe superiis, duxeritis clarae victoris, a Christianorum esse vinceremini nostri Sabbatho decernente, die festivo Nobis non longe à Corinthiaco fini penitus destrita & qualiter fuit, qui nempe videlicet universitas populi Christiani ab impissimi Tyranni fauibus divisa est erupum fuisse, inficiari nemo potest. Apostoli prava parete, & fandorum patrum exempla recte ratione multa ingentilium benefici universalia habentem, infinitus omnino decrevimus.

Quia vero precessit Deum oblate, cognitio aliquis coniectum ascendunt, quo dignioris membris, & pio aliquo orandi modo offenserit, nonne beatum Dominicum ordinis predicatorum litterarum, cim & Gallia & Italia à permisso praemantibus, ad iram Dei placandam, & ventus regis intercessionem implorandum, plurimum illam modum instituisse, quod Rosarium & plenaria festissima virginis Mariae nunquam caput: assuetum quoque eadem die festum, que tunc usus Domini prima dicti mensis Octobris, fratremates nostros id est Rosarii nunquam parte militantes, peruenientem juxta eorum laudabilis & conuenienter processionaliter incidentes, pias ad Deum presentibus, & quas per intercessionem beatissime virginis adiuvent, victoriā conquequandam multum proficiat, pio entendum est, opere pretium non factura esse estimantur, si ad tantæ victoriae sollemnis procubilio confiteantur, & memoriam conferuant ad gloriam Deo & beatissima virginis agendam, retum soleme fabri capellam Rosarii in prima Dominica mensis Octobris singulans non brandus instituere. Quocirca mox propria de Apostolico porrectis plenariis, ad laudem Dei & Domini nostri Iesu Christi, eisque gloriosa virginis festis, tenore praefestum decernimus, ut ex exercito peritus futuri temporibus, qualiter prima die Domini mensis Octobris, per universi orbis partes, in illisque Ecclesiis in quibus sitate vel capella Rosarii, ab omnibus & singulis utriusque Iesu Christi festis, vel alio anno, vel intentione nostra, aut alio defectu nostro, argui, vel impugnari posse, sed plenaria officia fieri debent. & ea per quocunq; judices, quiescentes fulgentes, etiam caularum palam apud auditories, & fandis Romane Ecclesie Canticis, oblata eis & coram cuilibet quavis alteri palam in interpretandi facultate & autoritate, judicari & interpretari, & definiri debent. Cal. April 873.

TITULUS IX.

DE RELIQVIIS ET VENERATIONE
Sanctorum.

Paulus Quartus.

Sanctorum festa & sanctorum memoria sub die eorum obitus celebrantur.

CAP. I.

Gloriosus in sanctis suis Deus, qui omnia operatur in omnibus, quodam in Ecclesia sua posuit Apollos, quodam Prophetas, quodam Doctores, quodam Marianos, & quodam Confessores, quos anni circumit, die ut plurimum qua eos ad ecclesia regna migrare contigit, sancta veneratur universalis Ecclesia, ut Christi fideles eorum venerationi per exercitium bonorum operum vacantes, nisi ante thronum divinis maiestatis eorum suffragis adjuvari, & exinde Deo proprio vitam aeternam facilius consequi valent. Rom. Id. 6. August. 1558.

Pius Quintus.

Religiose festorum diuinorum renovatio, in quibus nihil agendum quod sanctorum, charitatem & pieatem non sparet.

CAP. II.

Cum diuinorum festorum observatio ad Dei cultum maxime pertinet, & in lege divina a precipiat, cunctes abusus pravos, qui ex eorum inobedientia invaluerunt, omnino corrigeret, & antiquorum canorum statuta renovantes mandamus, ut omnes dies dominici, & praecepit in honorem Dei, beatae Mariae virginis, sanctorum Apostolorum feriati, cum omni veneratione obseruentur, & omnes in diebus prefatis Ecclesias frequenter, divinis officiis deovent intendant, ab omni illicito & servili opere abstinent, mercatus non sicut, profana negotiatione & iudiciorum arbitrii conquiscent. Qui vero in diebus prefatis opus aliquod illicitum fecisset deprehensus fuerit, prater divinam ultionem, & amisionem animalium quibus ad vecturam uteatur, etiam graves poenis incurat arbitrio nostro, seu Vicarii nostri in urbe. In aliis autem locis arbitrio ordinariorum, vel aliorum magistrorum, ita ut preventiōnilocus sit. Quibus omnibus difficitē precipimus, ut habeat diligenter observari procul, illas etiam festivitates, quia juxta consuetudinem locorum solemniter celebrari conveuerint, juxta laudabilem confeuditudinem debita cum reverentia observari faciant, sub poenis arbitrio ipsorum imponendis & moderandis. Romz Cal. Aprilis 1566.

a Denter. e.s. Exod. 21. & 30. Ezech. 20. Luc. 18.

TITVLVS X.
DE IVRAMENTIS, ET IVRISIV-
randi obligatione.

Gregorius XIII.

Impossibilium & illicitorum juramentum inane & prohibitum.

CAP. I.

Intra Apostolicas & alias canonicas sanctiones, que de jurisjurandi religione variis temporibus prodierunt, utrue record. Nicolaus Papa tertius, intelligens in nonnullis Ecclesiis de eorum confutitudine observari, ut cum eam Pratali ad Ecclesias ipsas primò accedunt, vel cum de recipiendis ibidem novis canonicos agitur, nec Prelatos admitti, nec canonicos alter recipi in dictis Ecclesiis, nisi jurato ab eis, statuta & confutitudines ipsarum Ecclesiarum scripta inviolabiliter observare sint laicetiam multarum civitatum, castrorum, & terrarum eam confutudinis morbum in afflumentis potestati bus, rectoribus, vel officiis suis irrepsisse, ut ipsi potestates, rectores, & officiales ad hujusmodi potestalias, rectorias, & officia, nullo modo admittantur, nisi prius se statuta ipsorum locorum clausajuraverint ferventes. Et quia in statutis, confutudinibusque supradictis interdum aliqua reprehensione illicita, seu impossibilita, vel obviante Ecclesiastica libertate, idcirco ne sub tali generalitate jurandi sic in juramentis peccandi occasio praberetur, cum juramentum non fuerit institutum, ut vinculum effecti iniquitatis, pradicis Nicolasus Papa annarum periculis obſistere cupiens, frugifera & salubri constitutione praecepit quibuscumque scientibus, contineri in pradicis confutudinibus & statutis illicita, impossibilita, vel libertati Ecclesiastica obviante, hujusmodi juramenta ab eis nullo modo praefari, & juramenta ea intentione facienda vel facta, ut etiam illicita, vel impossibilita, seu libertati Ecclesiastica obviante observantur, cum etiam sub tali intentione praefari non possent abique divina maiestatis offensa, decrevit in hujusmodi tribus, impossibilitibus, seu libertati Ecclesiastica obviante non servanda: quin potius proximate ratiōne si lib. forma praedita vel simili aliquo ignorante praeedita illicita, seu impossibilita: vel libertati Ecclesiastica obviante jureare contingeret, ad observantia duxata licita, possibilia, & libertati Ecclesiastica non obviante juramentum intentio referri deberet: declarans juramenta sub hujusmodi generalitate qualitercumque, & sub quacunque verborum forma praefita vel praefanda, ad licita, possibilia, ac Ecclesiastica libertati non observantia duxata extendi, ipsosque jurantes ad alia per praefationem juramenti hujusmodi non teneri. Vetus etiam multi infirmi, cupidique sensu se in hujusmodi iuramenta cum animarum fuarum periculo participant.

Nos, quoniam huc sanctorum quoque Patrum institutis, & salubribus rerum Ecclesiasticarum directioni adversantur, & tanquam de radice ambitionis procedentia omne bonum in Ecclesiis rebusque publicis pervertunt, ea nova provisionis subtilio prohibere volentes, praefitemus auctoritate innovamus pradicis confutationem Nicolai Pape, itidemque alias omnes canonicas sanctiones de abuso & reprobatione hujusmodi juramentorum promulgatas, volumusque eas ubique ab omnibus etiam quoad praeedita inviolabiliter observare. At etiam precipimus, & interdicimus Prelatis, Canonici, & aliis supradictis, necnon Ecclesiarum capitulis, & monasteriorum, exterisque convenientibus, civitatum quoque, castrorum, & terrarum communitatibus, & personis quacunque dignitate pradicis, ne illa omnino juramenta illicita, impossibilia, damno, vel libertati Ecclesiastica, aut decretis Concilii Tridentini obviante, five ante five post electiones, confirmations, provisiones, regesiones, admissions, aut alios actus, ubiquecumque ac

TITVLVS XI.
DE TREVGA ET PACE.
Pius Quartus.

Pace & treuge fideiūsūs stipulente, ne novis casuī rumpatur convenit.

CAP. I.

Quoniam et hominum prottertas devenit, ut quā homicidium vel maleficium aliquod committetur, & deliberarunt, prius quaran eos quos pro hostiis habent, treuge vel pacis prætextu asecurando, decipere, quo facilior posset delicti perpetratio reddatur, expedit: propriea ut quos Dei timor non retinet, ponarum rigor deterrendo coēreat, populorum quietis confulere, & flagitiōs sciariorum ac scandalosorum aufus deprimeret, necnon cavillationibus, quas ad solutio-nes penarum effugendas hominum malitia in dies ex cogitar, subvenire volentes, quod pœna conventionalis pacis & treuge rupet, & sideūlloes de non offendendo, stipulente in futurum per Notarios in favorem Camera Apostolice, & non communiatum, vel alterius & si alter facte fuerit, in ipsius Camera favorem stipulate censeantur. Quodque in causis treugarum pacis, fratrum ipsi fratribus, vel eorum fideiūsūs allegare non possint, quod offensa ex nova causa processit, nec allegata cuiquam suffragetur. Et quia in canonibus de non offendendo partes intendunt, ut sibi eo quo melius fieri potest modo cautum sit ne offendantur impune, & ideo promittunt non solum pro se ipsis, sed etiam pro aliis eorum conjunctis, quod non offendent, neque offendendi facient: fed aliquando Notariorum imperita fenum & intentionem partium pervertente, contingit conscribere, quod partes promittunt non offendere pro se & aliis, ubi scriptum oportuerit pro se & aliis, differentiā videlicet inter has voces, per & pro, nescientes, vel confundentes, ac propterea præbentes anfani caillolos & delinquentibus præzendendi, quod facta offensione per unum ex comprehensio[n]e fideiūsūs, non sit commissa stipulatio pœna, nisi confit quod ille qui offendit, scandal a eveniunt, illaque remanent impunita. Idcirco quod si quis Notarius errorem hujusmodi commiserit, mille ducatorum auri Camerz Apostolice applicando-

FPP 5

tum poena plebitur; & nihilominus sive ex dictione per
sive ex dictione pro stipulatio concepta & offendit sequi-
ta fuerit; principales promittentes ad pacem conventionalem
emanasset; & de eorum mandato legitime confidat; idem
Notarii sub simili poena in instrumentis fidejussionum de non offendendo apponant clausulam: Quod da-
ta contraventione aliquis comprehendi in stipulatione, si
contingat taliter contraventorem verè & realiter confite-
ri, vel hinc propriam contumaciam in non comparèdo, pe-
na conventionalis committatur; & exigit possit a fidejus-
toribus, nulla excusatione vel exceptione penitus admis-
sa: immo habentur crimen & contraventione, ac si per te-
stes vel alias legitimè probatum vel approbatum fuissent.
Et si clausula in stipulatione omisla fuerit, illa nihilominus pro appofita, & contraventione pro legitime appro-
bata habentur. Et similiter si per principalem sive in
lum in fidejussione comprehendetur, stipulationem contra-
venientem, & offendens se contraventorem contumaciam, is-
que in meram contumaciam condemnatus fuerit, fide-
jusior statim ad solvendum pacem conventionalis co-
gatur; nec possit audiiri, sicut principalem offendit
ex causa necessaria defensionis allegando & deducendo,
ne videlicet delinquentes indirecte per procuratores &
interpositam personam audiantur: & quod dictum est in
exemplo dicti exceptionis huiusmodi, id etiam ad omnia
alia extenderit. Et si talis clausula fuerit in predictis
stipulationibus omisla, nihilominus appofita similiter in-
elligatur: Quod & ad legitimam per parentes solven-
tendum, ut illam solvere teneantur, etiam si eorum
in meram contumaciam aliquo delicto conde-
minati aut banniti fuerint, non obstante quoconq[ue] statu-
to, aut forsan conseruandae in contrarium existente, qui-
bus omnib[us] non praesentes in ampliori forma deroga-
tum eff[ectu]us & determinimus.

Præventionis iudex ordinarius & seculare.

In causis clericorum criminalibus merè Ecclesiastici,
ordinarii Ecclesiastici privative ad seculares judices co-
gnoscant, sed in aliis mixtis sit locus præventionis inter or-
dinarium & judicem secularem, dataq[ue] præventioni ex
parte ordinarii Ecclesiastici, non nisi contra clericos tan-
tum procedere possit. Et si præteretur ratione con-
nexitatis, adjuncti, vel alii quomodoquin, laicum ejus
forum fortius debet, judex tamen secularis in præven-
tione, quavis inhibitione sibi facta non obstante, abque-
censuram vel aliarum pornarum incurvo procedere
possit. Necnon quibusunque appellacionibus, provoca-
tionibus, nullitatibus dictiōibus, communisib[us], inhibi-
tionibus, & aliis decretis contra formam superius tra-
ditam per quosconq[ue] eum iudices praefatos pro tem-
pore quomodo liberemani & facis non attentis libere &
licite per ipsos iudices, à quibus ad suarum condemnationum totalē executionem, alia sicutem legitime, sub
similis indignationis & excommunicationis poena, pro-
cedi posse, & omnino debet, ac si procedant pricipi-
mus & mandamus. Et in super tam iudicibus praefatis
quam Notariis sub eadem excommunicationis ac indi-
gnationis nostra, præventionisque officii pena, ne contra
præmissa aut quicquam premissorum facere & attentre
proximant, districtitus ibimus.

Pius Quartus.

*Moderatur & ad iuri terminos reductus precedens rescriptum
Pii IV. de allegatione novae causa in causa paci & treuga fraude. Et
præventionis iuxta concilii Tridentini decretum observar.*

C A P. II.

Cum ob innumeris Rom. Pont. occupationes ac par-
ticularium rerum quarumlibet status ignorantiam,
contingat ab eo quandoque literas emanare, quae in ma-
gnum aliquorum præjudicium redundare noscuntur,
minime reprehendendum esse videtur, si tandem pra-

decefforum emanaverint, tanquam per inveteratas
ut serum & temporum qualitate penitus confusa in
Domino salubriter expediatur. Dicunt ligantes fidei
record. Pius Papa IV. predecessor noster, compre-
minibus & excessibus in die oratione generali
per quadam sua in forma motu proprii editi literas
inter alia statuit, quod in causa rei exponitur de præmis-
tis p[ro]p[ri]is p[ro]f[ession]is vel eorum fiduciis aliquo
postulet, quod offensio ex nova causa processu vel
legata cu[m] suffragantur. Et enim quod in as-
fis mixtis inter iurisdictiōem Ecclesiastici & laici locis
præventionis non possit procedere contra hunc
iudicem remittere a iudice laico, ut in causa
in eisdem litteris plenus conueniat. Non conuen-
tes a ratione & iuri debito alienum esse, eni[m] quod in
nisi mixtis iurisdictiōem, cumque fiduciis, summa
feu fidejussiones de non offendendo postea existen-
tiente occasione fracta fuerint, eam occasione pos-
sunt, cūm officiū pacis, treuge, seu fidejussionis
iusti modi de non offendendo non ad offensionem
turis causis, sed ex præteritis tantum oratione leta-
tis quod præmissa revocates, collatis, & conve-
ntes, effectu[m] que suum fortiter in præmissis vel p[ro]cessu[n]t
pertinet: Mori simili, & novam causam in paci-
gant, feu fidejussionum huiusmodi factis penali-
bus tantum, videlicet qui per eam causam posse
feu fidejussionum de non offendendo huiusmodi fe-
runt, seu faciendarum, præfatis autem feu prefatis, i
ipi aliquo modo, seu aliquis eorum in dictis fide-
jussionibus interveniens seu interveniatur, videlicet aliquo
dictis principilib[us] aliquem ex competentiis ur-
te, seu fidejussione de non offendendo sicut
vel ipse ab aliquo ex ipsis comprehendens ut
excluatur.

Si vero supradicti principales, seu aliquoties a
fractione pacis, treuge, seu fidejussionis modis a
supra non intervenient, seu intervenient, plures
que conanguineos & fidei filios, eam occasione
treuge seu fidejussione de non offendendo commis-
tos, & quemlibet eorum novam causam huiusmodi
legare posse, & ea probata excolari debet, & summo
modo gravari, perturbari, aut inquietari possit ut
debet: idque tam in causa mortis, & iudeci p[ro]cessu
bus, quam etiam finis, & in quibus eam possunt
tunc fieri (dummodo fidentia deinceps lai nominata
in executione demandata) locum sibi vendicari
& debet declaramus. Cumque enim sibi compa-
rties ipsas, contra quas in contumacia posse
vit, vel ita negotiorum mole gravat, vel in longo
tempore, ut ipso forum consumatur, ex molestiā
modi expugnare minime queant, tunc iudicem
huiusmodi de defensione non nisi post annos etiam
denerari debet. Acquiescamque aliz quod p[ro]cessu
tit ferendas sententias, iudicis, multibus corporalib[us]
momentis force & elle, prout non eave non impo-
natur, et iuris debito, & de facto latet etiam non
fauamus, & iritamus. Quo vero ad præventionem
iudicem Ecclesiasticum & laicum, declaramus illa
bere locum in terminis & ita, prout ase dictum
proprium erit, ac ipsum ad terminos sicut in no-
ducimus, & volumus, ut in præventionem possent
juxta formam iuri, & factorum decretarum Con-
cilii Tridentini, & non satis aliz,
nec alio modo.

TITVLVS XII.

DE VOTIS ET VOTORVM PRO-

fessione.

Pius Quintus.

Disciplina regulari institutum femei professae, extra solenne votum religionis, etrue substantiabim votis confitit Evangelici debet obligari, ut perpetuo liberius Desammetatur.

CAP. L

Libricum vita genus eorum veriti, qui regularium formam praeferentes, nec propriis renunciant, nec ullam proflentur ex regulis approbaris, quan-
ao horum plenique proprio inducti obsequentes, alii
odio incendi, alii, dum quod ambius minus consequuntur, alii vel dilapidati, vel interversi rebus, & ad se, vel
propinquos translati ut ratiocinia effugiant, qui-
dam etiam in suis ipoforum mores iniquitum ira prafen-
tientes, quasi impunitam adepti, e foditali fuo ut
luber, exilunt, ejusque illius infingibus, veltem reci-
piunt feculariem. Hinc graves & periculosa quotidie of-
fensiones in populos concitantur, dum quos disciplina
regulari perpetuo mancipantur, cedulae, rufus eos, etiam
ubi conaueerint, contempto post annos, & reliquo
indignis sape modis, ejus cui ele dedicator vita infinito
liberos vident, & solitos in seculum evagari. Cum
igni conveniat, ut cuius arma induit, eam milesmili-
tiam persequatur, hanc de predictis rationem capere in-
stituimus, ut vel permanendi vel abcedendi facultate
semel singulis propria, certus deinceps & immobili
disciplina regulari cultus debeat insiphi foditalitatem
perpetuo obseruare. Itaque de nobis attributae potestatis
plenitude statuimus, ut omnes & singuli Piores, Pra-
positi, & ali presudentes generales, provinciales, & con-
ventuales, necnon canonici, & fratres sancti Georgii in
Alga Venetiarum, ac eremitarum sancti Hieronymi, alii
beati Petri Pifarum, & omnium ac quatuorcumq; alia-
rum congregationum, necnon Ecclesiastum, domorum
& conventuum in communis, & sub obedientia voluntaria,
& extra votum solenne religionis viventes, quo-
rum habitus a fecularibus presbyteri est diffindus; qui
religionem ampliebat, & professionem regularem solen-
tiam emittere voluerint, id in suis quaque conventibus
& domibus, inta vigintiquattuor horarum p[ro]positu[m], po-
quam delegatus no[n] profiteris literas eis significave-
rat, palam & sponte deliberent & declararent: inde con-
vocato quamprimum per singulas hujusmodi congrega-
tionis generali vel alio supremo, juxta morem cuique
congregationis, capitulo, ibique electa una sub qua dec-
gan ex reguli approbatas, in quam major pars vocum
ipsius capituli conferent, trium votorum substanti-
um professionem regulare intram memen solemniter
emittant, & ea tam ipsi, quam illam deinceps ingreflu-
ti professi, perpernum ferant assifimo famula-
tum. Sicq; professi vel in suis quicq; prioritatibus, pro-
fessoris, presidentis, administrationibus, & officiis con-
firmentur, vel ad alia transferantur, prout cuiq; congrega-
tioni & superioribus suis videbatur utilius expedire.
Qui vero excuso jam anni spatio in ipsa congrega-
tioni, refugient intra tempus prae dictum profiteri,
detracto religionis habitu, ac redditis etiam in vinculis,
si opus sit, receptorum & administratorum omnium ra-
tionibus, efficiantur, nec deinceps patiantur in ullis ejus-
dem congregationis dominibus seu conventibus amplius
converari. Romz 15. Calend. Decembr. 1568.

Cum sicut accepimus nonnulli sua conscientias
prodigi a proprie/alius immemores, ut facili-
trimoniales & alias gratias & concessiones obtineant,
gradus consanguinitatis vel affinitatis, aut cognationis
spiritualis, accientiam illorum alter quam eis a principio
ab ipsi partib. significatum vel narratum fuerit, ex-
ponunt, & si matrimonia hujusmodi adhuc contrafacta
non fuerint pro contratis narrant, ac alias diversimode
veram facti peciem, tam in ipsi dispensationibus matrimoniis
quam pro aliis quibuscumq; gratis & con-
cessionebus obtinendis immurant, ac propriece cum non
solum in imputationibus hujusmodi fallitas narretur,
verum etiam in partibus plerisque pro verificatione
gratiarum hujusmodi veritas immutetur, & fallitas com-
mitantur. Nos igitur hujusmodi absurdibus & erroribus
obviare cupientes, omnes & singulos qui veritatem fa-
cta in narratione, quam ab ipsi partibus habuerunt, quo-
ad subfamilia & qualitates necessarii exprimendas,
diverfam faciunt seu quoquomodo invertunt, aut immu-
tant, depravant, & per subfcriptionem & obfcriptionem
gratiarum sibi nobis extorquent, ponam falti incurere, & ea
puniti omnino debere decernimus & declaramus. Romz
5. Decembri 1569.

Idem.

Expremerint sunt gradus propinquiores in dispensationibus ma-
trimonialibus pro conjunctis in diversis gradibus.

CAP. II.

Plus divina providentia Papa V. attendens, per quan-
dam constitutionem dudum per fidei recordat. Pius
Papam I V. sanctitatis sua predeceſſorem editam, qua ca-
veatur, quod in dispensationibus matrimonialibus,
pro diversis consanguinitatis seu affinitatis ex eodem fidei
provenientibus gradibus conjunctis, non remotoris
folum prout olim fieri solebat, sed etiam propinquioris
graduum expresa mentio fieri debeat, aliquoq dispensa-
tions, ac defuper confecta litera nullius sint roboris
vel momenti, prout in dicta constitutione plenus contin-
uetur, a dispensatione juris communis, & laudabilis, ac an-
tiquo Ro. Cu. stylo nimium recedi, ac favorem matrimonio-
ni debito restringi: volensque proprieta juri & stylo
predictis, necnon p[ro] mem. Gregorii XI. & Clementi VI.
Rom. Pontif. etiam sanctitatis sua predeceſſorum vestigia,
inhacendo, sacramento & libertati matrimonii,
quantum cum Deo potest, favere, statuit & ordinavit,
quod de cetero in quibuscumq; dispensationibus, quas
pro matrimonio contrahendis aut contrahendis inter viros
& mulieres, invicem diversis prohibitis consanguinitatis
seu affinitatis, aut mixtis ex communis, seu ab eodem
spiritu surgenibus, quicunque illi sint, dammodo pri-
mum quoq modo & non aringat: cum in eo sanctitas
sua nunquam dispensari intendat, gradibus conjunctis,
ab eadem sanctitate sua & pro tempore existente Roma-
no Pontifice, aut fidei Apostolica imperari, vel alias con-
cedi contigerit, ac literis, commissionibusq; defuper et-
iam locorum ordinariis facientis, gradus remotori at-
tentandus, trahatur secundum propinquiorum, ac ob id suffi-
ciet remotori tantum gradum exprimere, obtemis-
tamen postea super propinquiore fieri declaratoris,
iuxta Gregorii & Clementis predeceſſoris hujusmodi
constitutiones, quas quoad hoc innovavit, & inviolabi-
liter observeri mandavit, dispensationesque seu dif-

a Dispensatio est determinatio superioru, qua declarat legem com-
munem nomine in aliquo particulari causa feruandam. Nec dis-
pensatio est para declaratio, ut definitio est de votis, capi. venu-
tia, sed est quadam iura relaxato. Vid. Sanch. de casu. matrim.

b Vnde Concil. Trident. scilicet vixima quarta, cap. tertio & quinto.

Aploynianus Cafren. lib. 1. de leg. pan.

spendendi commissiones, ac defuper confessas literas, & processus habitos per easdem dispensatis, seu his cum quibus dispensari mandatus propter proximioris gradus huiusmodi non expreßionem, de surreptionis vel obceptionis viito, seu intentionis defectu notari non posse, sed in omnibus & per omnia suffragari, perinde ac si in literis seu commissionibus huiusmodi de proximiore seu utroq; gradu, specialis & expressa mentio facta fuisset.

TITVLVS XIII. DE INDVLGENTIIS.

Pius Quartus.

Cordis passio est veluti laborum ex quo omnia bona effluunt, indulgentiarum quoque & gratiarum dona confundit, quae nebrem expediunt, nec preto mercantur.

CAP. I.

Deet Romanum Pontificem, quem Dominus noster Iesus Christus Vicarius suum coelestibus thesauris dispensandis in terris constituit, prudere, ut sicut ipse thesauros huiusmodi & gratias celestes gratis acceptas ad honorem Dei, & illius Sanctorum, animarumque Christi fidelium salutem absque lucro dispensat, idem quoq; a Romana Curia officiis, quibus literarum Apostolicarum super gratias a fidei Apostolica pro tempore concessis expedito incumbit, observertur. Quapropter inconveniens esse censemus, pro concessionibus indulgentiarum, quia in solis meritis passionis ejusdem Domini nostri Iesu Christi, & eius gloriosorum Martyrum, & Sancti, confundit, aliquid temporale exigere: nos pramissis prout nostro incumbit officio de remedio oportuna provideire volentes, mortu proprio, & ex certa nostrarentia, dilectis filiis moderis, & pro tempore existantibus fando Romanæ Ecclesie Vicecancelli, ejusque in Cancellaria Apostolica Locuteten, necnon summiffa, scriptoribus, illorumque pro tempore Refreibendariorum, Computatori, Receptori, & dezeniobus, necnon Secretariis literarum Apostolicarum, illarumque tam majoris, quam minoris præxidens Abbreviatoribus, ac follicitoribus, plumbiisque & registri magistris, collectoriis, earundemq; literarum Apostolicarum registratoribus, Bullatoribus, fratibus barbaeuncupatis, & illorum famulis, necnon in registri supplicationum, manu & in praefixa nostra signatorum, magistris & scriptoribus, aliisq; Romanæ Curia officiis & personis, etiam eorum officia ex eacula quantumvis onero obtinentibus, cujuscunque qualitatibus & conditionis existant, ac quoquaque nomine appellantur, in virtute sancte obedientie, & sub majoris excommunicationis lata sententia, necnon amissionis ad semeftere, omnium emolumentorum eorum officiorum, qui ipso jure, quoties contraferint, fabrice ballice Principis Apostolorum, de urbe applicata esse censemur, & crecente inobedientia etiam privationis eorumund officiorum ipso facto incurriendi penitus, Apostolica auctoritate senore praesentum principiis & mandamus, quatenus videlicet in registro supplicationum magistris & scriptoribus huiusmodi ultra salarium inibi pro lignaturis ordinatis exigi solutum, alli vero officiales literas Apostolam sub plumbo, quam in forma brevis super gratias indulgentiarum, & peccatorum remissionem etiam plenariam tam pro vivis quam defunctis, tam ad tempus quam perpetuum, ad futurum seu perpetuum rei memoriam, vel alia forma, & cum quavis narrativa pro quibusvis particularibus personis, seu Ecclesiis etiam cathedralibus, & collegiatis, monasteriis, prioratibus, capellis perperus, cancellariis, oratoriis, hospitalibus, capitulis, collegiis, conventibus, confraternitatibus, societatibus, universitatibus, & quibuscumque alius plus locis a nobis & successoribus

nostris Romanis Pontificibus, etiam testiculis cognitentibus, cum vero communis consuetudine iste istud actionis inanum adjutorium, concilii & commendacionis aliquis taxe regalum seu jocalium, ac copia ducum generis solutione vel exactione, quamvis ratione illa extraordianaria, omnibus secundum dictum cessione cestantibus, illico nullo alio a nobis a nos defaper expectato mandato expediat, & proponitur bus illarum expeditionem, etiam si pars, operante tuitu fuerint concessa in Rom. non nisi prius, sed longe ab illa absit, capacitas radum & conque-

Roma. Calend. Januar. 1562.

TITVLVS XIV.

DE QVAESTORVM TOLLENDO.

Questorum abusi, summis ratiociniis Ecclesie regimur & variorum iuris convertimus extingendum.

CAP. I.

Et si Dominici regni saluti semper item, quod cum humilitate polentibus et tempestatibus peccatorum mole depota fatus ipsi fuerit, nullus humani genitrix feruente creptansam locutionem, qui cas nobis sua bonitate commisit, ut in propensiiori studio nos præcavendum esse censemus, cuiusvis indulgentia, remissionis, & clemenciam Christi fidèles prædilectionis ad illuc in potestimittenda reddamus, aut facultas venire in permittuimus inventum, & exinde clavum astenos detinatur in contemptum, & Christi fidèles quæcumque scandalizantur. Sanè enim ad auditum omnibus mundi paribus quampluimus quæcumque fierint, quod vigore diversarum indulgentiarum fundatum, per prædececessores nostros, et etiam reverentia nostra, tam fabrica nostra ballice Apostolicorum, & Ecclesie S. Ioannis Lateranensis & Petri ipsiusque Ecclesie, necnon S. Ioannis & S. Iusti Regolymtani, & S. Spiritus in Saxi, & S. Iusti Laurentiani, & S. Iacobi in curialibus, de ceteris Vicen. non S. Elmi, & S. Bovis, ac S. Gotthardi, & Legumi, necnon S. Nicolai, & S. Bernardi Monast. locis, nec S. Leonardi, ac S. Matthei, necnon lateranum Crucis Sacrae, ac S. Mariz de Monte Serrato, Hispanie, ac etiam S. Sebastiani prope & extra muros dicatum, necnon S. Antonii & S. Antonio Vicen. dicitur ad dempzionis captivorum super Neapol. incautum mortis, illorumque a diversis aliis Ecclesiis, monasteriis, hospitalibus, militis, confraternitatibus, foederibus, & plus locis concebarum, multi quæcumque clementi- dgentibus, lucrum temporalium quæcumque, sene- nibus fabricæ Ecclesiarum, hospitalium, monasteriorum, militiarum, confraternitarum, foederum, & præ- locorum in diversis civitatibus & diebus quæcumque cedere, confrates de scribere, capellæ & oratione cœpi- illicisque creditis indulgentias huiusmodi committere, & in diversis gradibus a iure prohibitis clementi- a plura etiam concede, quam eiis rigore facilius per- dificarum licet sit, ipsique iure intenti, pecuniam potius quam Christi fideli saltem quæcumque, ac- dema indulgentie sic abutere, quidam ex illa pene- larem facere conantur, vaivisoque & diverso. Questio- Commissarios, Procuratores, Recuperatores, Recuperatores, Factores, Nuncios, & alicuiusmodi condicatores, qui non solum supra dicta, sed etiam plus ratiocinio- qui non solum supra dicta, sed etiam plus ratiocinio-

quam concessa facere & concedere, necnon locum op- datur.

dicarios, illorumque in spiritualibus Vicarios generales, & officiales ac ministros, Ecclesiærumq; & ordinum Praelatos, Superiores & perfomas quæfus hujusmodi impeditices, censuris Ecclesiæficiis innodare, & alias in pluribus graviter excedentes, in divina majestatis offensam, ac fumarum & Christi fidelium animarum permicem, ac ordinatariorum perturbationem, & piarum mentium scandulum præsumunt. Nos qui Deo proprio gregia domini, meritis licet in infinitis, curam gerimus, & illum punitus iste fœlaurum elongatione epimus ipsi Deo redire acceptabilem, ex præmissis & aliis rationabilibus causis animum nostrum moventibus, felicis recordationis Calixti IV. Clementis VII. Pauli III. Iulii summi ter III. & diverorum aliorum Romanorum Pontificum, prædecessorum nostrorum vœfigiis inherentes, motu proprio, non ad alios ne nobis super hoc oblate penitentias infantiam, sed de mera nostra voluntate & deliberatione omnes & singulas indulgentias etiam perpetuas, & peccatorum remissiones fabrica & Ecclesiæ huiusmodi, necnon fami Johannis Hiætolympitanæ, etiam pro constructione & edificatione illius nove civitatis prædicti, in quibusvis alius hospitalibus, monasteriis, Ecclesiæ, dominib; militiis, ordinibus etiam mendicantium, congregationibus, confraternitatibus, & universitatibus, & pri locis illorumque ordinibus, caputris, conventibus, magistris, superioribus, & tam peculiaribus, quam quorūm etiam mendicantium ordinum reguliaribus personis, tam singulariter, quam univerſaliter per quœcumque Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac etiam nos sub quibusvis; tenoribus & formis, ac cum quibusvis clausulis & decretis, etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac ex quibusvis etiam urgentissimis causis, etiam causa redemptoris captivorum, & alias quomodolibet concessis: pro quibus consequendis manus sunt porrigeantur adjunctiones, & quæ quæsiuād facultatem quomodolibet continent, illarum omnium tenores, formas, derogationes & decreta prædictis pro expressis habentes, autoritate Apololica tenore præsentem perpero revocamus, callamus, irritamus, & annulamus, & viribus vacuamus. Et infuper perpetuò hac mollita valutaria confituatione decernimus, quod exinde ex cetero sub indagationiis nostris poena, prætesin indulgetur, & facultat per quocumque Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac nos, & sedem Apostolicam etiam motu simili, ac fedi Apostolice Legatos, alias quomodolibet concessionem, & quas anobis & sede predicta in posterum verbo, literis, ac quavis alia scriptis, etiam manu nostra signata, etiam cum clausula quod sola signatura sufficiat, etiam in favorem fidei, aut cruciazie de sancte vel cuiuscunq; alterius pia causa etiam privilegiare concedi quomodolibet contigerit, nullus quavis etiam Episcopali, Archiepiscopali, & Patriarchali aut majori dignitate, etiam Cardinalatus honore, seu etiam regali, vel temporali excellentiæ præfugeat, audeat vel præsumat quæfus facere, aut munios, quæfures, commissariatos, thesaurarios, receptores pro illis recipiendis in dictis spiritualibus, Ecclesiæ, dominibus, monasteriis, militiis, & alias supra nominatis, vel pro eis qui illorum nominibus alibi constitute, & deputate, nisi ex speciali licencia, & ex certa scientia nostris, & Romanis Pontificibus pro tempore existentibus locorum ordinariis, vel eorum in spiritualibus vicariis, seu officiisbus, derogationem prælenies nostra constitutione illius tenore de verbaad verbum inferro exprise continentes. Nos enim ex nunc irriti decernimus & inane, quicquid fecus his à quoquā quavis autoritate scienter vel ignoranter contigerit artentari. Rom. 6. Id. Febr. 1566.

Idem ex Concilio Tridentino.

Indulgentias per quæstores ob quæstum, & bona extorquenda verius quam impetrandi desiderium, prædicante, revocantur & prohibentur.

Quam plenum sit periculi noxia populo ingerere, nisi malum cum in ceteris ministris, cum præcipue in Ecclesiærum prælatis animadverendum est, quod ab his temere profecta longe maxima Ecclesia Dei conferant detrimenta. Rem fani indignam audivimus, quod non solum quondam Gouerius Tello Giron, temporarius administrator Ecclesiæ Tolætanæ, sed etiam quidam Hispania Ecclesiærum præfatus, offici paterni prætextu faciliates sibi a facis canonibus concessas excedentes, litteras suas in ploratum civitatis ac diocesis suis fun publicare, quibus inter extera periculosa deprehenditur, quod cuicunque illas accipient certa folia peruria licitum sit quem voluerit sibi sumere factotem, quib; confessione audita plura absolvere valeat, non in eis tantum casibus, in quibus simplex fæcere & absolvere posset, sed etiam in illis que solis Episcopis referatae reperiuntur, aliquo præterea causa admitto, veluti simonizatu, qui ad examen fandæ sedis esse referendus. Non animadverentes ipsi præfatus & Administratores, quam perieutesum sit ea pacifici incertis personis committere, quæ ad Episcoporum judicium arbitriumque idcirco deferuntur, ut quicquid lepram à leprosorum discernere norint, causis & circumstantiis tubuli indagine exploratis, salutari cuicunque morbo remedium valeant adhibere. Ad hæc ipsi in dispensandis coelestis gratia donis nimium prodigijs, siue literas prædictas recipientibus indulgentias & penitentiarum injunctiarum remissiones nulla cum retemporalis conferendas, profutus & indiscretè lagittetur, quibus & aliis licentius prædictis non pauci suauantes & infirmi, venia facilitate induci, ad peccandum proliiores fiant, quando vor & tantorum delictorum remissio certo & vilissime preto acquirere posse confidant. Indicem præterea easum & indulgentiarum ad diocesis sacris appendi jusserunt, quo palam significatur solvenibus supradicta concordia, & inter alia absolvendi facultatem ab eis prohibitorum tribui. Itemque indulgeri Missa sacrificium & sepulchrum tempore interdictionis assumptionis duorum plurimum compatrium ad sacram Baptismam, præter eos qui synodalibus (ardicium) constitutionibus scilicet in reparacionem Ecclesiærum, erectionem confraternitatum, & alias pias causas præxendo. Cum igitur inter cetera scandalæ etiam simonizavitas redoleat, ex prædictis sacri Tridentini & Concilii decretis, & alias ancionibus canonics, nosque præterea confirmationis de indulgentiis ad quæfum non emitendis, adverfetur, clavum autoctitas evilefacit, & penitentialis satisfactio eneretur. Nos his malis celeri tempore occurrendum, eademque opera futuri præcavendum fore cententes, de Apololica præfata plenitudine luperaditia omnia, quæ in ipsa Tolætana, & quibusvis quæ alii civitatis, diocesis, & locis, tam Hispania, quam aliarum quacumque provinciarum & regionum quacumque prætextu hucusq; emanarunt, perpetuo abolemus, ac nullæ & irriu[n]ciamus, iubemusq; literas & indices, nec non scripturas & monumenta quacumque publica & privata, per ipsos locorum ordinarios & alios Ecclesiærum rectores ubique, reperientur dilacerari, penitus q[ui]d deleri. Et ne ralia de cetero à quoquam fiant, publicentur, vel concedantur, districti prohibemus. Quicunque lec[u]r[er]e, seu attentaverint, antifites, etiam si Cardinalatus honore præfulgent, ab ingressu & perceptione fructuum fumarum Ecclesiærum ramdiu suspensi jacant, donec satisfactione prævia illis per sedem prædictam suspenso relaxetur. Inferiores vero ad Episcopis

a. Vide Calder. de panis. & remissione, c. nostro. col. 17. Navarræ. de indulgentiis. b. Concil. Trid. præscripta norma legitime elongandi indulgentias, & tollendi abusus quæfum, r. 1. & ref. 6. 2. & 7. 21. de ref. 4. 9.

lementiam excommunicationis incurant. à qua nisi in mortis articulo constituti, ab alio quam Romano Pontifice absolutionis beneficium nequeant obtinere. Roma 4. Non. Ian. 1569.

TITULUS XVI.

DECIMI.

Sextus V. Ex Bulla eccl. Domini.

Ecclesiastici personae decimas & alia entia imponentes absque licentia Pape, excommunicantur.

CAP. I.

Excommunicamus & anathematizamus omnes etiam os qui aut collectas, decimas, tales, praefiantis, & alia onera clericis, pralatis, & aliis personis Ecclesiasticis, acorum, & Ecclesiarum, monasteriorum, aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum bonis, illorumque fructibus, reduciens, & proventibus hujusmodi absque licentia Rom. Pontificis speciali & expresa licentia imponens; & diversis erant exquisitis modis exigunt; aut impo- sita etiam a sponte danibus & concedentibus recipiunt: eueniunt quae per se, vel alium, seu alios, directe vel indirec- te praeceperint facere, exequi, vel procurare, aut in eis auxiliu, consilium, vel favorem, aut votum, seu suffra- gium palam vel occulte praefare non verentur, cuiuscun- que sunt praeminentia, dignitatis, ordinis, conditionis, au- status, etiam si Imperiali, aut Regali prafulgent dignitate, seu Principes, Dukes, Comites, Barones, Republica & alii potestentia quicunque, etiam regni, provinciis, ci- vitatibus, & terris quoquacummodo praeidentes, aut quavis etiam Pontificali dignitate infiguntur: Innovantes decre- ta super his per actos canonistarum in Lateran, novilime celebraro, quam alia Concilii generalibus solita, etiam cum censuris & poenis in eis contentis.

TITULUS XVII.

DE RELIGIOSIS DOMIBVS, ET MON-
TIBUS PIETATIS.

Pius IV.

Piorum locarum & monasteriorum exemptio ab onere hospitan- di militis.

CAP. I.

Cum, sicut non sine gravi dolore nobis innotuit, omnia & singula, seu quampurimla-huius a lme curbis, ac etiam nostri Ecclesiastici conuentus & monasteria, & alia Ecclesiastica & pia loca, tam secula- ria quam regularia, & à personis religiosis quomodocum- habet inhabitata, eo tempore, quo equites & milites ejusdem aliae urbis ac fixus Ecclesiastici praefato inven- tione ipius urbis & statutus adverius infestissimum Turca- gnum tyrannum, vel ob alias, quæ pro tempore sepe offe- runt, causas expediti, & ad diversi ejusdem status loca transmittit contigit, at ejisdem equitibus & milibus perturbentur & molestentur, ipsi; conuentus, monas- teria, & alia Ecclesiast. & pia loca in corūdem equitum seu militum distributione nonnullos corundem equitum seu milium intra eorum domos & monasteria hospitio exci- pere & recipere cogantur, in maximum eorum detrac- tum, divini cultus perturbationem, gravissimum religio- nis dedecus, Dei optimi offensam, & non solum preter omnem nostram intentionem, verum etiam intolerabilem animi nostri amaritudinem. Quia propter nos in pramis- sis quantum cum Deo possumus de optimo remedio ce- li manu provide, ac monasteriorum, & aliorum Ecclesiasticorum & piorum locorum hujusmodi persona- rum Deo ultissimo die noctuque famulantum quieti, in- tegritati, & decori coadulere volentes, mori simili, & ex-

certa nostra scientia, ac de Apo. postulamus, universis & singulis istis dictis aliae urbis, quæ non status praefati Gubernatoribus, Praefectibus, Duciis, & Capitaneis, communia libens & universalia, ab aliis ad quos spectat & pertinet, ac spectabat in rebus ab eo quodmodolibet in futurum, ne dantes proprie- turis temporibus in corundem militum, & equorum distributione, tam in transiundo, quam in permanen- do, communicari, ut in eis servitibus, vellet, & eis equites ac milites in eisdem monasteriis, conve- mbus, & alia Ecclesiastica & pia loca suis duorum millium ducatorum aut Camerarum Appellatibus, in- picandi, & alii arbitrii nostri poena quævis quatuor colore, causa, ingenio, sive prætextu debet disti- gnare, vel ad illos recipiendam, & hospitio empori- cogere; ipsi vero Capitaneis & Ducibus in eis res os equites & milites sub indagacione solita, proportionis officiorum suorum, atque etiam ratione con- pensi in dictis monasteriis, corubus, domos, &c. Ecclesiastica & pia loca, eti communia libens & universalia, sive in eis ad eadem loca cedentibus aliquantibus Gubernatoribus vero, & ipsiatur civitatum & Pratoribus, ac aliis officialibus quibusque quoniam Capitaneis, & Ducibus fiant, sub eisdem indagacione nostra, & etiam privationis officiorum suorum per- missioni respectiva penis auctoritate Apostoli formaliter permittant, inibi hunc, precipimus, committimus, & mandamus. Et infuper tam illis, quam equis, & milibus praefatis, ne monasteria, & domos, & loca hujusmodi in personis, rebus, & bonis, ut illis vel ex parte huicmodi molestante, perturbante, impetrante, & quietate, & feo molestat, perturbari, ut alii sequentes audeant, feo praefant, in virtute hanc con- tentia, & sub iusdicti penitie edent nocturne rebus, precipimus, committimus, & mandamus, monas- teria, & domos, & alia Ecclesiastica & pia loca ex eis ab eisdem militibus & equib; accep- tis, illos hospitio excipiendi, mori, & eis in aliis locis eximendo, & totaliter liberando, ac hoc & contra- nia facienda.

Idem.

Ordinis mendicanorum canonicis, monachis, & priori- bus, subditis & hospitiis missum extimo.

CAP. II.

Vm ad uberes, quos faci mendicantium eisdem spiramus, & arcent confederations indegenem per- mitterimus, ut priorum religionis discrētatem, & voluntatem peratis habitum, in quibus sub humiliari pessima de- turatissimo praefanti famulari, dipam, qui per debitum reputamus, ut ilis ea liberare conetur ne quæ se moris quibuslibet gravaminibus prospere- jūditem alijstis inhaereat terris. Hinc inservi- volentes eisdem mendicantium ordines, & celestis- los eorum fratres, & Monachos, externeque regimur, etiam moniales quilibet, eisdem ornatis & literis cura degentes, specialibus favoribus & gratiis propon- motu proprio non ad alios nobis fager hanc occi- petitionis infamian, sed ex certa notitia facili- Ap: foliis potestatis plenariadine, quid eis eis- ceps peropus future temporis omnem & singulam in- dicantium ordinum hujusmodi fratres, Monachos & cele- stis filii in Christo moniles seu forores, ac alii religio- fuxus personæ regulares, abilibes per totum Christum orbe diffusi & constituti, illorūque monasteria, & alia nobis domus, conuenient, Ecclesiast. & pia loca, & eis terre culte & inculta, possitiones, prædicti, &c. alia omnia & singula mobilia & immobilia, ut in-

ventia, & ubilibet, ac in quibuscumque rebus consistente bona, necnon eorum in dictis bonis laboratores, coloni, arrendatarii, locatarii, & afficiarii, negotiorumq; fiatorum geforce universi quomodolibet nuncupati, nunc & pro tempore existentes in perpetuum, ab omnibus & singulis exactiobus tam urbanis, quam rusticis, necnon datus, gabelis, pedagii, verbi galibus, collectis, impositionibus, & oneribus ordinariis, & extraordinariis, ac tam realibus, quam personalibus meris & mixtis, etiam subfido triennali, & augmento, ac focaluribus, equorum tassis, militumque hospitiis, ac aliis quibuscumque nominibus nuncupatis quavis auctoritate quomodolibet impositis & imponendis, & que laicis ac aliis quibuscumque hospitiis imponi conuerterunt, & in futurum imponentur, ac ratione quacumque mercium, & rerum cuiuscumq; generis vel qualitatis existentium, tam per mare & aquam dulcem, quam per terram undecumque & quomodocunque pro tempore delatarum, necnon animalium quorunq; mortuorum & vivorum, & que alias quomodolibet & ex quavis causa ac fure quibuscumque rebus, tam in alia urbe nostra quam extra eam ubilibet locorum exiguntur, & in futurum exigentur, necnon a contributonibus, & solutoribus in illasciendis, tam pro vicu & vestitu, quam quocunq; alio sibi suo tantum, ac tam emendo quam vendendo, & alias quomodolibet negotiando, necnon etiam a solutione quadrantis pro singulis libris canitum de animalibus, que nunquam pro tempore ex armis occidi contigerit, necnon etiam que in ius adibus, pradiis, & possessionibus privatis detinet & mutuantur, ac a contributione sumptuum & expensarum, que aliquando proponitis, viis, aqueductibus, muris, moenib; aliisque manebis fitiendis & reparandis seu reficiendis, ac civitatum, terrarum, & locorum quorunq; fortificationibus, necnon etiam alias in omnibus & per omnia, ac tam in dicta urbe quam extra eam ubilibet penitus & omnino liberi, immunes & exempti, ac libera & exempta, liberas; immunitas & exempta sint & esse censeantur, ac pro talibus temenut & reputantur. Quodque tera, agri, posidiones & loca arata, ut praeferitur, in illis quazaliquando pro paciis animalium ad certum tempus referuntur, nullatenus unquam comprehendantur, nec comprehendi censeantur, ac etiam monasteria, conobia, alia que omnia regularia loca praeedita, pro quorumcunque milium tam equum quam pedum hospitiis, quemadmodum magno cum onere dolore huicq; in pleriq; locis factum compremitur, nequaque affiguntur, nec affigari debent. Rom. 29. Jul. 1566.

Leo Decimus . ex Concilio Lateranensi.

Montes pietatis Christiana chaitate eredit, & auctoritate Apostolorum probati & confirmati, & ab superiori favore alieni hosti sunt.

CAP. 11.

Innumeriplices nostrz follicitudinibus curas, illam in primis fulcere pro nostro pastorali officio debemus, in qua falsibia & laudabilia, ac catholice fidei confixa, & bonis moribus conformia, nostro tempore non locum enucleemur, verum etiam ad posteros propagentur, & que materiam scandalis præbere possint, penitus fucidantur, & radicibus extirpentur, nec pullulare euq; finantur in agro Domini, & vinea Domini Sabaoth, ea duxit nos confiteri permittendo, quibus fidelium mentes paci spirituali: possint, et radicis zizania, & oleum sterilitate succida. Sanè cum olim inter nonnullos dilectos filios sacra Theologia Magistris, ac loris utriusque Doctores, controversum quadam non fine populorum scandalo & marmuratione exortari, & nuper his diebus innovatam esse compertissimam, circa pauperum levitationem in multis eis publica auctoritate faciendis, qui Montes pietatis vulgo appellantur, quique in multis

Italiz civitatibus, ad subveniendum per hujusmodi mutauum pauperum inopiz, ne usuraram voragine deglutiuntur, a civitatum magistratibus, & aliis Christi fidelibus sunt instituti, atq; a sanctis viris divini verbi praeconibus & laudati & peruersi, ac a nonnullis etiam summis Pontificibus prædecessoribus nostris probati & confirmati, sunt prefaui Montes à Christiano logmata dissonantes, vel non, utraq; parte diversimode sentientes, atq; nonnullis enim Magistris & Doctribus dicentibus, eos Montes non esse licitos, in quibus aliquid ultra fortem per libras decurso certo tempore, per ministros hujus Montis, ab ipsi pauperibus quibus mutuum datur, exiguntur, & propterea ab usuraram criminis, iniustitiae, seu ab aliqua certi specie mal, mundos non evadere; cum Dominus nostrar, Luca Evangelista attestante, aperite nos præcepto obstrinxerit, ne ex dato mutuo quisquam ultra fortem sperare debeamus. Ea enim propria est usuraram interpretatio, quando videlicet ex usu rei que non germinat, nullo labore, nullo sumptu, nullo periculo, incursum forus, conquiri studeatur. Addebat etiam iidem Magistri & Doctribus iis Montibus, neq; commutativa, neq; distributiva iustitia fieri sat, cum tamem iustitia terminos contrahit hujusmodi excedere non debant, si debeat approbari. Idq; præteca probare nitebanur, quia impensis pro hujusmodi Montium conservatione, à pluribus (ut ajunt) debent, à foliis pauperibus quibus mutuum datur, ex torquentur, pleraq; interdum ultra necessarias & moderatas impensis non ab ipso specie mal, ac incentivo delinquendi, quibusdam aliis personis (ut inferre videntur) exhibeantur. Altius vero pluribus Magistris & Doctribus contra afferentibus, & in multis Italiz Gymnasiis verbo & scripto clamantibus, pro tanto bono, tanquam Reipublice per necessarias modo ratione mutui nihil petatur neque speretur, pro indemittante tamen eorumdem montium, impensis videlicet ministeriorum corundem, ac rerum omnium ad illorum necessarium, conservationem pertinentium, ab ipso montium hujusmodi lucro, idq; moderatum & necessarium ab iis ex hujusmodi mutuo commodum suscipiunt, licet ultra fortem exigi & capi possit, non nihil licet, cum regula iuris habeatur. Quod qui commodum sentire, onus quoq; lenire debet, præfertur si Apostolica accedat auctoritas. Quam quidem sententiam a fel. rec. Paulo 11. Sixto IV. Innocentio VIII. Alexander VI. & Julio II. Rom. Pont. prædecessoribus nostris probatam, a sanctis quoque ac Deo devotis & in magna, ob sanctitatis opinionem, eximatione habitis, Evangelice veritatis prædicatoribus prædicarunt esse ostendunt. Nos super hoc (pro ruris nobis est ex alto concilium) oportet providere volentes, alterius quidem partis iustitiae zelum, ne vorago speriretur usuraram, alterius pietatis & veritatis amorem, ut pauperibus subvenirent; utriusque vero partis studium commendantes, cum hoc ad pacem & tranquillitatem totius Reipub. Christiana speciale videantur, facio approbante Concilio dei laicos & diffinimus, montes pietatis antedictos per Reipublicas institutos, & auctoritate sedis Apæchientis probatos & confirmatos, in quibus pro eorum impensis & indemittante aliquid moderatum, ad folias mutiflorum impensas, & aliarum rerum ad illorum confirmationem (ut præferitur) pertinente, pro indemittante duxit, ultra fortem, ab ipso lucro eorumdem montium, recipiunt, neq; speciem malii præferre, nec peccati inventivum præfari, neq; illo pado improbari, quinim, ò meritorium esse, ac laudari & probari debet, tale munum, minime ulurarium putari, liceretque illorum pietatem & misericordiam populus prædicare, etiam cum indulgentia a sancta fede Apostoli, eam ob causam concessa. Ac deinceps alios etiam similes montes, Apostoli, fedis approbatione erige posse. Multo tamen perfectius, multoq; sanctius fore, si omnino tales motes gratuiti constitueretur, hoc est, si illos erigentes, aliquos cenfus assignarent,

quibus non omni, saltem vel media ex parte, huiusmodi monitum ministrorum solventur impensa, ut adlevorem reis solvendi portionem, medio hoc pauperes gravari contingat, ad quos cum huiusmodi censu affigatio, pro impensarum suppotatione erigendos. Christi fideles majoribus indulgentiis invitandos esse decernimus. Omnes autem religiosos & Ecclesiasticos ac seculares personas, qui contra praeferentis declarationis & sancti Iohannis formam de cetero predicare, seu disputare, verbo vel scriptis, aut fuerint, excommunicationis lata sententia poenam, privilegio quoconque non obstante, incurtere volumus. Romanae Concilii Lateran. 4. Non. Maij 1515.

Pius Quintus, ex Concilio Tridentino.

Lxviii. hactenus concessa mulieribus ingrediendi monasteria etiam domo Carthusiensem, & diuinam queruntur, regularium ordinum, etiam mendicantium, revocamus.

CAP. IV.

Regulariut per sonarum qua relisto seculo Dei se obsequio dedicant, pro commissio nobis officio quieti consulere cupentes, ad ea removenda, qua religiosum carum propossum impediti possunt, curam nostram libenter impendimus, ut nulla re, quae eas a divinito cultu avocet, prepedite, secundum ordinum suorum regularium instituta, & decetum facti Tridentini Concilii, tranquillis mentibus gratum aliquid impendere possint famulatum. Quia igitur & Cartusienium ordinis, & aliorum regularem vitam professorum quies non parum solet, sicut accipimus, perturbari, propterea quod mulieres, modelis matronal oblate, domos ac monasteria solum contra ipsorum insinua, prateatu confessionium, aut aliarum literarum Apostolicarum, ingredi audient, ipsi etiam Abbatibus, Prepositis, Prioribus, & aliis praefidentibus aliquando reculantibus, & remittentibus, non sine magna sororum molesta, nec sine gravilacionum etiam offensione a scandalo, si quando admitti animis facili videantur: huic rei providere volentes, mox proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolice potestatis plenitudine, omnem & singulas facultates ac licentias ingrediendi monasteria etiam domo Cartusienium & alicorū quorūcumq; regularium ordinum, etiam mendicantium, mulieribus cuiuscunq; status, gradus, ordinis, conditionis, & quaquam dignitate, ac praeminentia predicit, etiam Comitiss, Marchioniss, Duciis, sub quibuscumq; verborum tenoris & formis, & cum quibuscumq; etiam derogatoriis derogatoribus, aliisque fortioribus & efficacioribus & insolitis clausulis, necnon iritabilitibus decretis ab Apostolica sedē quomodo cuque concessis, quarum tenores perinde ac si de verbo ad verbum præfentibus inferentur, haberi volumus pro expressis, tenore praesentium revocamus, & casis, iuratis, & inanis esse decernimus, disticte prohibentes mulieribus quidem predicas facultates & licentias prætentibus, sub excommunicationis lata sententia poena, postquam harum literarum notitiam habuerint, a qua non possint nisi nobis, aut à Romano Pontifice, qui pro tempore fuerit, absolvī, praterquam in mortis articulo, nē dictas domos & monasteria ingredi audiant. Ipsius ergo monasteriorum & conventuum Abbatibus, Prepositis, Prioribus, & aliis Praefidentibus quocunq; nomine videntur, & eorum Monachis, canonicis, & fratribus, five mendicantibus, five non mendicantibus, sub privationis officiorum, que in praefatis obtinet, & inhabilitatis in posterum ad illa & alia omnia, & suspensionis a divinis, aplo facto sine alia declaratione incurzendis peenis, ne etiam introducere admittere presumant.

Gregorius XIII. Ex Concilio Tridentino.

Legatis infra scripta monasteria nemini licet, eis in quoque seruus,

conditio aut etiam fuerit, sine licencia Episcoporum scriptis absentia, qua nec usi concorditer nisi usq; missis

CAP. V.

Bi gratia & induita ab hac fede concili, facili illa salubri praefidentis confilio fabriu*m*onasteri invi*m* Sanctionional quieti & usaquilius ostendit, ut omnia quae illas a principali uerum regimine & exercito avocati impedimenta tollere, penitula & scandalia ab eis removere capientes, adhucque poli*m*um revocamus & abolimus omnes & qualunque licentias ac facultates ingrediendi monasteria domo, & loca monialium, aciem virorum queruntur, quibusvis etiam Comitiss, Marchioniss, Duciis, & aliis cuiuscunq; statu & conditio maliciis, aciam omnes & quaque licentia ingredienda monasteria, domos, & loca placent Sanctionional quieti, quicunque virtus, etiam ejusdem statu & dignitate, ut præceditur nobis, quā enim a nobis & apostolico Legatis, aut aliis ex quibuscumq; urgentibus causis sub quibuscumq; tenet, & a derogatoriis, reuocatoriis refutatur, diligenter clausulis, iritabilibus, & illisdem, quā mortu proprio & ex certa scientia, deinceps Apol. potestatis plenitudine, atque a d. Imperatore, lega, ligarum, aliorumque Principium conquestrant, vel lupicationem concessas, confirmatas, aciem mensibus renovatas, casta, & tenui, inuenientur defaper, confecitas & pro eius habitos per celum habentes, etidem qui illos binuare, & cum excommunicationis poena ipso facto incurra, & que si iumenti à Romano Pontifice (praterquam in mense uno) absolutionis beneficium possit impetrare, neque licentiam praetextu monasteria huiusmodi conuado ingredi audeant. Abbatis illis vero, secundum Abbatum conventionem, ac alijs monasteriorum artificiis female, prioribus, & peronis, quoconque nomine videntur, difficeretur precipitus, sed calum excommunicatio poena, necon p[ro]missione decessit, breviter, de fiduciorum suorum, ac abh[ab]ilitatis ad illas de illis profectum obtinenda, ne in monasteria domos, & loca quenquam praetextu huiusmodi licentiam deficiunt, in idem faciant vel permittant. Quin enim id est dem poenis ipso facto incurriendis problematis, rendicimus omnibus & quibuscumq; perfidis, scismaticis & secularibus, ac eis ordinum quoniam etiam mendicantium regulares, ne gravis licentia ab Episcopis vel superioribus, quibus illa conuadendi in casibus necessaria tantum, ex decessu Concilii Tridentini tribuitur, ne monasteriorum ducaslibo, fed necessestibus urgentibus ducaslibo, neve moniales sub eisdem penis illis alter admittantur. Rom. Idib. Junii 1515.

TITVLVS XVII.

DE REGULARIBVS ET RELIGIOSIS
extra claustra vagabundis.

Paulus Quirras.

Prava erroris qui in etate legitima religione non emulatur & professio ista inservit deficiunt & ad alia res reguntur.

CAP. L

Postquam divina bonitas nos (littere immixta ad summum Apostolatus fatigium subvenit digna est, nunquam cedentibus abusus, qui in ecclesia Dei, seu nimis fidelis Apostolice indulgentia, inveniuntur malitia irrepida cernuntur, pro ritebus sacerdotum Ecclesiam ipsam in primitivis viciniorum reformant, deuotias ad hoc saluberrimas conseruant, credentes

violabiliter observari mandando. Verum cum non omnino uno & eodem tempore excogitari, ne dum perfici posuerint, quinimò circa ea sit nobis singulis formè diebus aliquip entitendum, abutui apostolus, qui per regulares personas sub diversis falsis praetextibus queritur, ulterius pacendum non esse a censuimus. Nam licet diversi Rom. Pont. prædecessores nostri, per eorum constitutions complures contra apostolam hujusmodi ediderint statuta & ordinantes, nondum tamen est plenum contra eam adiumentum remedium. Quinimò diversi diversum etiam mendicantium ordinum religiosi, proprii salutis immenses. Deinceps tempore postposito, sub praetextu, aliud videlicet quod religioni & ordini in genere ob variis confusis causas affectu sive finit, & superinde sententiam declaratorum obtinuerint. Alii quod beneficium Ecclesiasticum curatum affectu finit: Alii quod extra regularia sui ordinis loca stanchi, & aliqui beneficium Ecclesiasticum defensant à suisuperioribus licentiam habent, & aliud diversis alias confundit coloribus. Alii vero nullo suffulsi praetextu, sed temeritate propria contra proprium juramentum per eos in eorum professione praefitum, & regularia sui ordinis instituta, extra claustrum suorum regularium locorum degunt, & in seculo aliqui habent sui ordinis retento, aliqui illo objecto in habitu Presbiterorum Ecclesiasticorum & complices in habitu laicali temere vagantur. Et postquam Deus siem fallere non sunt veriti, extera omnia quantumvis gravissima & detestanda, levia & licita reputantur. Alii parochianos eorum cura commissos falsam doctrinam doctere, & pravis opinionibus, ac hereticis reperire, aliis uxores ducere, aliis five paupertate eos cogente, five diabolico infimis fecularibus & mechanicis negotiis date. Alii editionibus popularibus conjurationes contra principes, & alios, ac quibusvis alii levius affectibus impicant, & extera omni nequissima facere prouidentur, in gravissimam divinæ majestatis offendit, & religiose opprobrium, ac animarum suarum penitentiam, & aliorum Christi fidelium scandulum.

Quamobrem considerantes Apostolatas hujusmodi infiniti erroribus in eadem Dei Ecclesia canam præfare, & proprie tales volentes contra apostolam ipsum plenius providere, & eam, quantum nobis ex alto conceditur, de medio tollere, more proprio, & ex certa scientia nostra, ac de Apostolice patetatis plenitudine, omnes & singulos, qui possunt profondere per eos in estate legitima constitutos, in aliquo approbat, etiam militari ordinis præ & liberem emittant, vel si ante eatem legumam professi fuerint, post illam per eos in ipsa estate legitima constitutos purè & liberè, ratam & gratiam habitan, temeritate propria, aut quovis praetextu, vel causa, etiam si se religioni & ordini non affectuos esse sine causa cognitione, & his que à iure requirentur, servari omisisti, vel non legitime probatis, declarari obtinetur, aut beneficium Ecclesiasticum, etiam eratutum, non precedente legitima dispensatione possidente, vel aliam beneficio Ecclesiasticum, etiam curato alterius nomine deferviant, extera claustrum suorum regularium locorum degunt, aut in potestem degent, omnibus & singulis beneficis Ecclesiasticis cum cura & fine cura, fecularibus, aut si vel cuiusvis ordinis regularibus, pro eos quomodo libenter tenis, & de cetero obtinenteribus cuiuscumque qualitatibus fuerint, et pro fructibus, redditibus, & provenientibus Ecclesiasticis, etis quomodo libet reservatis, seu assignatis, necnon Baccalaureatus, Licentiatibus, Doctoratus, & Magisterii, ac quibusvis aliis in iure Canonico, vel Civili, Theologia, seu Medicina, vel artibus, aut quavis alia facultate gradibus, per eos etiam antequam religionem ingredientur obtentis, seu affectatis, necnon quoconque min-

sterio Ecclesiastico, Apostolica auctoritate, tenore praefimenti penitus & omnino privamus, ac ad illa & alia quocunque & qualiacunque in posterum obtinenda, seu fructus, redditus, & provent Ecclesiasticos percipientes, aut gradus a sequendos perpetuo inhabilamus, & ab executione quocunque Ecclesiasticorum, etiam factores, & praefecti Presbyteratus ordinum, necnon omnino ministerio Ecclesiastico prædicti perpetuo suspensus, priuatosque & inhabiles ac suspensos esse, necnon beneficia ipsa de jure & de facto, etiam ad hoc ut eorum ordinarii collatores ea alia liberè conferre possint, & nisi ea infra tempus Laterenani Concilio statutum contulerint, collatio beneficiorum corundem ad immediatum illorum superiorum, & demum ad nos, a pro tempore existentem Rom. Pont. devolvatur, Patroni quoque eorum beneficiorum personas idoneas infra tempus à iure statutum ad ipsa beneficia praestare possint, & nisi praefaverint, eorum libera collatio ad ordinarii specter & pertinet, vacare, ac reservationes fructuum, reddituum, & provenientium hujusmodi expirare decentius, ita ut ex cetero ipsi apostata, quamdiu vixerint, aliqui beneficij Ecclesiastica obtinere, vel aliquod officium Ecclesiasticum exercere, aut fructus, redditus, & provenientia Ecclesiasticos, seu super illis penitentes annuas percipere vel exigere, seu curam animarum, vel aliquod ministerium Ecclesiasticum exercere, aut sacramenta Ecclesiastica ministrare, seu missam celebrare, aut praetextu ordinum in quibus constituti sunt, aliquid facere, vel equi nequeant, & provisiones, seu commendae, ac reservationes fructuum, reddituum, & provenientium Ecclesiasticorum, necnon assignationes pensionum annuarum eis etiam dicta auctoritate, etiam cum praefimenti, toto eorum tenore inferno, plenaria derogatione pro tempore facta nulla finit, & irrita, ac viribus omnino careant, nec aliquo de eius, aut titulum beneficia possidendi, aut fructus, redditus, & provenientia, seu penitentes hujusmodi exigendi, vel percipiendi tribuant. Ipsique sic privati, inhabiles, & supeni fructus suos non faciant, sed ad illorum restituitionem teneantur. Et nihilominus si curam animarum exercete, vel Ecclesiastica Sacra menta ministrare, seu Missam celebrare, aut praetextu ordinum suorum aliquid facere, aut aliquod ministerium Ecclesiasticum equi praesumplerint, rangoq; suspendit ab executione ordinum suorum, & in illis contra suum pensionem ipsam, & in contemptu clavum ministrantes condigni penitus omni modo puniantur.

Etiam omnis vagans occasio apostatis hujusmodi tollatur, volumus & facimus, quod quavis tam Ecclesiastica, quam seculare persona, cuiuscumque status, gradus, ordinis, conditionis, & preminētis existat, etiam si Archiepiscopali, Patriarchali, aut alia majori Ecclesiastica dignitate, etiam Cardinalatus honore, seu mundana, etiam Marchionali, Ducali, aut alia majori auctoritate, seu excellenti profugiet, aliquem apostata ne eorumdem receperit, seu mutine, vel illis quo minus ad eorum matrem, seu domum, vel alium locum regulariter redant favorem aut auxilium, seu confilium praefare non proustant, & si eos receptaverint, vel illisut præferetur, faverint, aut auxilium, seu confilium praefixerint, & per ordinarii loci sub quo morantur trahent communione præmissis non defertur, sententiam excommunicationis eis ipso incurant. Et si patroni aliquis beneficii Ecclesiastici, fuit aut laicus, five clericus, aliquem ex eisdem apostatis ad beneficium de jure patronatus existens tunc vacans praesentaverint, presentationis hujusmodi sunt ei ipso mula, irrita, & insane, ac viribus careant, & ipsi patrones iuste praesentandi alios ad eadem beneficia pro ea vice tantum privati existant. Quodque superiores ordinum quos ipsi professi facint, & ordinarii locorum in quib; ipsi apostata pro tempore degent, tamen conjunctum, quam divisi eodem apostatas, ut ad eorum inonastis

^a Addi eaque in c. 27. Concilii Agathensis & Trident. fol. 14. cap. 11. de ref. &c. fol. 19. de regular.

redeant, requirent, & si ad dicta monasteria redire celi-
gaverint, distulerint, vel recusaverint, eos secundum or-
dinis disciplinam, monitione pravia, per censuras Eccles-
iasticas, & poena etiam corporis afflictivas ad reden-
dum cogere & compellere possint invocato etiam ad hoc,
si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Quod si regula-
ris ordo hoc non patiatur, auctoritate nostra provideret
valeant, ut talibus apud eadem monasteria in locis com-
petentibus, si absque gravi scandale fieri poterit, alio
quin in aliis religiosis domibus ejusdem ordinis ad agen-
dam imbi poniemantur vita necessaria ministrarentur. Si
vero apostata huiusmodi se in his inobedientibus praefun-
xit, sive etiam auctoritate nostra majoris excommuni-
cationis sententia eo ipso innodari, & superiores sui eos
excommunicatos esse declarent & nuncient, ac ut tales
ab omnibus suis subditis nunciari & publicari faciant.
Tencanturque ipsi apostata cujuscumque ordinis con-
gregationis, & habitus fuerint, Biretum nigrum, duas
bus linceis albis ex tela confectis, & digitu humano latiss.
ab una extremitate ad aliam extremitatem circumductis
disiunctis, & per totam eis circumferentiam simili li-
nea alba sustinuit, ita ut omnes linea prafata oculis in-
quentium manifeste apparetur, continue gestare. Et si
fine bireti huiusmodi deprehensi fuerint, possint pro hu-
ijsmodi inobedientibus non solum per illos superiores,
verum etiam per quolcumque, tam Ecclesiasticos, quam
seculares judices & magistratus condigni poena puniri,
& ad delationem ipsius bireti, ut praeferat distincti &
suffulti, omnino compelli. Decernentes quod de cate-
ro, qui aliquem ordinem approbarunt, ut præfetur, ta-
cere vel expriſſus profetus fuerit, & se illi ordinis non
affrictum esse considereret, vel alias quovis modo, sive
retento, tive dimisſis habitu, extra regulare loca ipsius
ordinis de jure aliquo caſu statu posſi putaverit, seu qua-
vis ratione aut praetextu super hoc posſulaverit, se sup-
plicaverit, literas suas a nobis seu officio penitentiaria
nostra obtinebit, Cardinali, protectori, seu vice protec-
tori ipsius ordinis in curia residenti, & procuratore
generali ordinis dirigiti, & presentari facere, ac coram eo in
hoc negotio, cum plena cause cognitione procedere sen-
tentia, alias omnia & singula, per ipsum profelum in pra-
missis gesta, nullius fini roboris vel momenti, litera
aliis directis nullam jurisdictionem tribuant. Quod
que omnes & singulis translationes de apostatis ipsi ad
alium ordinem, etiam per nos, aut prædecessores no-
stros, vel per officium penitentiarie huiusmodi hac-
eius facta, & quas deinceps fieri contigerit, nisi ad arctio-
rem, vel parem ordinem facta fuerint, & ipsi sic translati
in monasterio, in quib. regularis obſervancia vigeat, adu-
mantur, nulla fint, & irrita, ipsiſq. sic translati ad pri-
mum ordinem etiam si in ordinem ad quem translati fu-
erint profelionem in eo emitti solitam emiserint, redi-
teneantur. Et si post unam & secundam monitionem
ibi à Prælatis seu superioribus ordinum à quibus trans-
lati sunt, factam, redire distulerint aut nelexerint, licet
ipsi Prælati, seu superioribus procedere contra eos,
modo & mediis contra apostatas statutis. Et nihil omi-
nis præfatos etiam translatos, & ut præfetur, non rede-
nit administratione cuiuscumque Ecclesiastici beneficii
seu officii & prælature perpetuo privamus.

Pius Quartus.

*Apóstolarum causa, & religiosorum extra clauſa vagantio-
rum, ad Apóstolicam decimationem evocantur.*

C A P. 11.

Singulalites & cauſas, haec enim coram quibusvis or-
dinariis vel delegatis iudicibus etiam in Roman. Cur-
introducſtas, & in quacumq; infantria contra dictos apo-
statas vel translatos, vel alias inter quavis personas præ-
missorum occasione pendentes, etiam si in fructu ſint,
ad nos advocamus, ac cauſas tam ad nos advocatas in
ſtatu & terminis quibus reperiuntur reſumendas, nec-

non quam & quas quicunque perfonas Ecclesiasticas
regularis, ac etiam fecularis, necnon conuenient, cul-
tigia, & universitates dicta occidente fuit in parvissim
communitate vel diviſum inter eis paucitas, non diffici-
taras, vel translatos, aut alios quoquiescens, id est palla-
ve, civiliter vel criminaliter, ac realiter & predilecto
vel mixtum, habent & movent, aut habeat videntur
volenti & intendenti, cum omnibus & singulari mem-
bris, de pendere, emergere, amicis & connatis, non
negocio principali, quoad proficiscentia, non
be & eius diſtribuſ, alios in ea prefatis effectu inno-
ſtro Iacob tituli S. Matris in Colmeda, presbytri
Cardinali Sabellio muncipato, non in dictu & offi-
ciu Vicario generali, feu ejus locum tenet, emul-
cium vero ordinario loci, ac suerion monitione in
bus prime & originaria Professio per quendam tu-
statis & translati prædictis emilia afferunt, recog-
nitio primam dignitatem in Ecclesiis cathedrali in
metropolitani, vel alii superiori loci basiſtunt, finan-
ciori canonico pro tempore pendente, per eos quo-
cūm, vita in primis & diligenter inspecta remanet
dispensationibus facultatis, licentias, & tantum
eodem apostolus & translatos quoniam obtemperant
ac præcellibus desuperhabebant, & causis hec digna
marke difſculis, ac prout iurium & quantum horum
noceat & probat, summam implicantur. Neque panis
finis firepti & Segura audiunt, ac eis veritate incep-
tatione poligrafia audient, cogolent, & iurius
& factarum constitutioſum disputatione in fine ea
terminand, committimus & mandamus.

Pius V. ex Concilio Tridentino.

*Regulares non possunt audire confessiones fecularium q[ue] q[ui]a
banane & induito ordinarios.*

C A P. III.

Rum Omani Pontificis providencia circumſcripti, in
nunquam geta per eum rationabilibus & honestis
ſuadentibus cauſis moderantur & committunt in nichil
prout in Domino Conficit falſitatem expedit. Neque
ſiquidem quasdam declarations & voluntates, cura
nonnulla Concilii Tridentini decreti, replique pen-
nas ordinum mendicantium eorumque inferiorum con-
venientia, edigimus & promulgavimus. Ego, eni-
psum, illarum vigore & force regales prædicti
rum ordinum quacumq; summis idoneis & habilemen-
tationibus fecularium ad diſtendis eis coram superioribus
præpositis, abſque aliqua Episcoporum, sed diſcipu-
li ordinis generalis, aut provincialium ministrorum
approbatione & admittantur. Neque in pos-
tulo pastoralis officii prout teneantur fabri obtem-
perantes, tenore præfectorum, que nobis confidimus
perpetua sanctimonia, & decimationis & declinationis,
decatum Concilii Tridentini de approbatione regula-
audiendis confessionalibus fecularium exprobationem
Episcopis facienda obseruantur, etiam in cor-
tugianibus, quorūvis ordinum etiam mendicantium
etiam sub regulare discipline viventibus, etiam famili-
ſtiores, aut in Theologia etiam de superioribus fini-
licentia graduuti, & promoti, vel a suis Magis-
terialibus vel provincialibus, ministris, fecularium
etiam approbati fuerint, ab eis Episcopo non
non examinari. Ab Episcopo autem succelentem po-
mori conficiente fax quiete regalibus quoniam ante
num, etiam mendicantium, ut præfetur, ut regis-
tatione & approbatione ab eisdem magistris &
ministris provincialibus, etiam quod illarum occidentis
ordinis in his hucque totetati futuri, ab eis Episcopo

Concil. Trident. ſif. 4. c. 2.

politeſta

posteriorum licentia & approbatione ab ordinariis obtinenda, seculanum confessiones audire præsumant. Roma 2. Id. Aug. 1571.

TITVLVS XIX.
DE MONIALIBVS.

Pius Quartus.

Moniales à decimariis & subdidiornis, aliorumq; onerum imposito exempli sunt.

CAP. L

De statu Ecclesiasticorum & monasteriorum quorumlibet cura nostra divina dispositione commissorum paterna diligentia cogitantes, ad ea per quod illorum, ac perfonarum praefertum feminini exsus in illis sub regulis casti monita Aliutimo famulantium statu & opportunitate liberventioni valeat salubriter provideri, ipseque perfon semotis perturbationib; universis in pacis & quietis amazitate divinis officiis liberius & acate valeant, libenter attendamus, ac in his nostris pastoralis officiis parvus favorabiliter impartimur. Hinc est quod non mortuus proprio, non ad aliquos nobis super hoc oblate pretiosus inßantiam, sed de nostra mera liberalitate, omnes & singulas Abbatis, Priorias, Ministras, Moniales, & Sorores quoruncunque monasteriorum, dormitorum, & regularium locorum monialium, & forum quovis Cisterciensium, Pirmontratens, sancti Clari, neconon sancti Benedicti, & sancti Augustini, ac tertii ordinis sancti Francisci, & aliorum quorunvis ordinum, etiam sub cura & regime, ac secundum regularia instituta fratrib; minorum de observantia nuncupatorum, & Eremitarum eisdem sancti Augustini degentum in Lombardia, & quibuscumque alistarum partibus confitentium, ipsaq; monasteria, domos & loca, deductis quatuordecim duatis ariis de Camera pro via, cuiuslibet monialis seu fororis, alios redditus non habentia, cotunque professiones, & alia quicunque bona mobilia & immobilia quicunque, decimariis & subdidiornis ac aliorum oneum quomodo liberti nuncupatorum, per nos & fed. Apostolicum seu eius Legatos & Nunciois aut quoquing; alios quavis auctoritate fungentes, etiam pro expeditione contra Turcas, vel fidei tuitione, ac fabrica Basilicae Principis Apostolorum de urbe, at quavis alia urgentissima causa pro tempore impotitorum solutione, ex certa nostra scientia, auctoritate Apostolica, tenore praefatum in perpetuum prorius extinximus & liberavimus. Et nihilominus omnibus & singulis collectoriis, tubulatib; lectoribus, ac consumatis, neconon quibuscumque alias ad decimariis & subdidiornis hujusmodi exactiōnē deputatis, & pro tempore deputandis, in virtute sancta obedientie, & sub nostra indignationis, ac excommunicationis latè sententiā poena diſcretius inhibemus, ne Abbatias, Priorias, Ministras, Moniales, & Sorores, domos, monasteria, & loca predicta, etiam vigore quicunque, literarum a nobis, vel fidei pradicta pro tempore emanatarum, etiam in eisdem continetur quod ad quavis exempla, domos, monasteria, & loca se extendant, vel alterius quicunque tenoris existant, ipsius sedis libi concessa facultatis, nisi de praebentibus earum que toto tenore, ac de dictis ordinibus & nomine eorum, quibus dictorum ordinum cura, gubernatio, & protecōio pro tempore communia fuerint, plenam & expeditam, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generalis idem importantes, fecerint mentionem, ad solvendum decimas, seu subdicias, aut onera hujusmodi quovis modo cogere aut compellere, seu alias præmissorum occasione eas molestat, seu inquietare præsumant. Roma Non. April. 1560.

Pius Quintus.

Clauſura obſtrūguntur moniales ratiōne vel expreſſe religionem

professa, & carum receptiones ad ordinem, clauſura obligatioſe sive late, atque ſunt & manet.

CAP. II.

Clauſura pastoralis officiis nobis, meritis licet imparibus, defuper commissi curam (quantum nobis ex alto permittitur) invigilantes, aliud ad ea, per quod singularis erroribus & excessibus obviatur, ac perfonis qui libellos, prefertum feminini exsus virginitatem suam altissimo voventibus sub religione jugo Christi Salvatori in caſtitate holocausto famulari aſſeſtantibus, a feminis iuſtitia & honestatis declinanib; , ne quicquam in eis reperiatur incongruum, quod in regularis potest homelatis gloria maculam, & divinam metu posſit offendere majestatem, oportuneſſe succurrunt, libenter intendimus, ac in his nostris vigilantia partes propensius impatimur, prout id in Dominio falibliter expedire conſpicimus. Hac igitur perpetuo valitudo constitutio, in hincientes etiam constitutioni ſunt. recor. Bonifacii Papa VIII. & prædecessoris nostri, quæ incipit, Periculolo. & decretus Concilii Tridentini super clauſura monialium editus, auctoritate Apostolica tenore praefuentum statuimus, atq; perpetuo decernimus, universas & singulas moniales, prefentes atque futuras, cuiuscunq; tellegiōis, ordinis, vel militiarum, etiam Hierosolymitanarum, qui veljam recepta ſint, vel posterum in quibusvis monasteriis five dominibus recipientur, & tacite vel expreſſe religionem professe, etiam ſi conversa, aut quocunq; alio nomine appellentur, etiam ſi ex instituti vel fundacionis earum regule ad clauſuram non teneantur, nec unquam in earam monasterium seu dominum etiam ab immemorabili tempore ea servata non fuerit, ſi perpetua in ſuam monasterium seu dominum de cetero debere permanere clauſura, juxta formam dictæ constitutionis fecit. recor. Bonifacii Papa VIII. prædecessoris nostri, quæ incipit, Periculolo, in facio Concilio Tridentini approbatæ & innovatæ, quam nos auctoritate prefata etiam approbamus & innovamus, in omnibus & per omnia, ac illam diffidit obſervari mandamus. Quod ſi aliquae moniales forsan repenantur, quæ conſuetudine etiam immemorabili, aut infinito vel fundatione, regula ſit frex, animo oblinito huic clauſura refiant, aut quoquo modo relutentur, ordinarii una cum superioribus earum omnibus juris & facti remedii compellant eisdem tanquam rebelles & incorrigibilis ad præceſtūtē ſubiectum dicam clauſuram, & perpetuo obſervandum. Mulieres quoque, que Terziarie, ſeu de pietate dicuntur, ſed quicunque fuerint ordinis in congregatiōne viventes, ſi & ipſe profellit fuerint, ita ut loquacem votum emiferint, ad clauſuram præcie, ut præmitiuntur, & ipſa teneantur. Quod ſi votum ſolemne non emiferint, ordinarii una cum superioribus earum horrentur, & perſuadere ſudent, ut illud emittant & proficeantur, ac goſt emissionem & professionem eidem clauſuræ ſubiectant, quod ſi recuſaverint, & aliquæ ex eiusvenia fuſiſt scandalosè vivere, severissime puniantur. Ceteris autem omnibus ſic abique emissione, profellionis & clauſura vivere omnino volentibus interdictis & perpetuo prohibitus, ne in futurum ullam aliam prorū in ſuam ordinem, religionem, congregatiōne recipiant. Quod ſi contra hujusmodi hanc nostram prohibitionem, & decretum aliquas receperint, eas ad ſic vivendum omnino inhabiles reddimus, ac illarum qualibet profelliones & receptiones irritas decernimus & nullas, prout etiam praefenti decreto irritas facimus, & annulamus. Porro ne moniales vel terziarie prædictæ proper hanc clauſuram detinentur, aut incommodum aliquod in earam necessitatib; , maxime in pertinibus ad illarum viſum, patiantur, ſed ut eis opportunè conſultat, auctoritate Apostolica prefata

a Bonifac. VIII. c. periculolo, de statu regularium. in 6.

QQQ 2

statuimus, decernimus, præcipimus, atque mandamus ordinariis & superioribus earum, ut curent colligi fidei- lium elemosynas per conversas, quæ non sunt professa, vel si professa fuerint, sicut tamen atatis annorum qua- draginta, & in dominibus contiguis extra tamem mona- strium degant, & non ingrediuntur clausuram alias monialium, nisi in casibus ex earum constitutionibus permissis, & de earum dominibus exire non possint pro hu- jusmodi elemosynis colligendis, nisi de lege etiam ordinarii, vel earum superiorum. Et de cetero nulla alia con- verba professa recipi amplius etiam de confessu suorum superiorum vel prælatorum possint. Quod si adversus hanc nostram prohibitionem recepta fuerint, illarum receptione nulla, irrita, & manis sit prius ex nunc nullam irritam facimus & annulamus. Quod si prædicto modo necessitatibus monialium & mulierum terrum prædi- carum succurrere sufficiens non poterit, mandamus ipsius ordinarii & superioribus earum, ut ipsi provideant de aliis personis piii, & Deo devotis, que de celum elemo- synas colligant, vel alias eò meliori & commodiori modo, quo fieri poterit, etiam expore manus ipsorum monialium & mulierum prædictorum, arbitrio ordinariorum & superiorum eorundem, prout eis congruentius expedire videbitur, provideatur & succurratur. Et ne propter monialium numeram excessivam clausuræ obser- vatio violetur, inherentes etiam similiiter dispositiones dicta constitutionis Bonifaci, & Concilii Tridentini de- creto, monilibus prædictis, & illorum superioribus & ordinariis districte inhibentur præcipimus & mandamus, ne plures in earum monasteriis recipient & admittant, si- ve recipi & admitti permittant, quam ex propriis redditibus ipsorum monasteriorum, vel consuetis elemosynis commode sustentari possint. Mandantes propterea in virtute sanctæ obedientie sub ostentatione divini judicij & intermissione maledictionis aeterna universis venerabilibus fratribus, Patriarchis, Primitibus, Archi- scopis, & Episcopis, quatenus in civitatibus & ducis propriae nostras publicari faciant, ac in monasteriis monialium sibi ordinario iure subiectis, in his vero quæ ad Roman, mediate vel immediate spæcant Ecclesiæ, sedis Apostolicae autoritate, unâ cum superioribus eorundem monasteriorum, clausuram, ut præmititur, quamprimum poterit servari procul, contradicentes aque rebelles per cenfum Ecclesiasticae appellatione pollo- posita, compescendo, invocato ad hoc, si opus fuerit, auxiliis brachii secularis. Ac, ut hoc tam salutare de- eternum facilius obseretur, omnes Principes seculares, & alios dominos, & magistratus temporales rogamus, requirimus, & obsecramus per viscera misericordie Domini nostri Iesu Christi, eisdem in remissionem peccatorum injungentes, quid in premillii omnibus eisdem Patriarchis, Primitibus, Archiepiscopis, & Episcopis, & aliis monialium superioribus affiant, ac suum favorem & auxilium praefiant, ac impeditores penitentiam etiam tem- poralibus affiant.

Idem.

Incepit infirmatis, lepre, vel Epidomi necessitate, monialium excedenti a clausura non denegari postulata facultas,

CAP. III.

Dicitur honestati omnium sanctimonialium, quærum Iesus Christus Dominus noster sponsus est, ut in paritate & casitate super adficantes in ipso scilicet inhabitate valent, confulentes, ea quæ illarum exis- tiationi detrahere possent, decet nos consulere summo- vere. Sancto periculo & scandalo plena res est, ac regulari observantie vehementer adveratur, sanctimonialium scilicet quando parentes, fratres, forores, aut alios agnatos vel cognatos, necnon monasteria, & alia filiations nunci- paia etiam eis subiecta viftandi, aut infirmatis cau- aliove prætextu à monasteriis exire, & per secularium

personarum domos discurrere & vagari, quæ non- lote extimū quoq; honestatē & pietate de- scriminat. Vnde nos inde hoc prouidem- inhaerentes etiam decreto faci Consilii Tridentini, ut clausura monialium disponent, ac illis solis generali- per hujusmodi claustris editis adiunctionis, volumen la- cismis, & ordinamus nulli Abstinentiam, Prohibitionem, aliarum monialium, etiam Carthus, Cisterci- um, sancti Benedicti, & mendicantium, & pietatum aliorum ordinum, etiam militare, scholasticum, quatuor- um, conditionum, dignitatem, & praestationem, etiam a Regia vel illi illius propria nomine, & cetero etiam infirmatis, seu aliquorum monasteriorum etiam subiectorum, aut domorum, patrem, & unum confangineorum vilissadorum, & venturis, & prætexta, nis sex causa magni incidenti, in infinitis, lepros, aut Epidomi, que tamen infiniti non alios ordinum superioris, quibus citra non habent inumberet, etiam per Episcopam, vel alienum locum, etiam si prædicta monasteria & prædicti ordinarii infirmatis jurisdictione exempta esse re- cognita & expressa in scriptis approbat, quæ non prædictis exire, sed nec in prædictis casibus emissa ad necessarium tempus habeat licet. Alter autem ut præfectus egredientes, seu licentiam exequi con- documque concedentes, necnon commates, vel re- ceptacipes personas leves fates, & infirmas, vel dieclasticas, confangineas vel non, excommunicatae majoris lati sententia vinculo statim eo ipso libera- quæ declaratione libacete, a quo præterquam ius- no Pontifice, nisi in mortis articulo oblitus regat. Et insuper iam ergo, quæm prædictis & aliis ho- riores prædictis, eis licentiam hujusmodi concedere, dignitatibus, officiis, & administracionib; per- eos tunc obtentis, privamus, & illis & illis adiunctis, & alia in posterum obtinenda infibiles, nec matru- tias & facultates seu iudicia & privilegia excommunicatae, & extra illi flandi, à nobis, seu alle domi- Pontifice prædecessore nostro, ac fidelis Apoller- is & Legatis, etiam de latere, & maiores pertinet, aut ordinum prædictorum superjectis, alii per nos sub quibuscum tenoribus & formis, ac cum quibus, refutativis, prædictis, mentis aetatis, & contemplationis, ac infantia, vel alia quando ab eo ab- cessit & quæ prout absoluimus, ac litteris vel processis, & in potestis concedendas & condecorandas & invalidas, nulliusque roboris, ac momenti non illas habentibus & habitus suffragari possit, & quoquaque judicis & Commisarii quævis inven- fungentes, sublata eis & eorum cuiuslibet alterius scilicet & interpretandi facultate & auctoritate, subiecti & diffundi debet, irritum quoque & hanc quoquaque super his a quoquaque quavis auctoritate scirem- ignoranter conigeri attenari determinis. Rom Febr. 1569.

Gregorius XIII, ex Concilio Tridentino
Prælati & aliis monasteriorum mandata cur etiam huiusmodi
ratummodo urgenti necessitate per ea communione præ-
cipit.

CAP. IV.

D

ubis, que emergunt, declarations remittit
pedis auliche. Cum igitur super eam quod est
primum ratione Concilium, sanxit Tridentinum, &
de in constitutione fcl. recor. Et Papa V. prædicto
ris nostris Nonis Iulii Pontificatus sui anno tertio, regis

item nostra Idibus Iunii Pontificatus nostri anno quarto editis, fuit provisum, ne cui in posterum, nisi in casibus necessariis, septa monasteriorum monialium ingredendi concederetur licentia, à nonnullis dubitatum fusse, sciamus circa personas, quae alterius ad id licentia non intelligent, sed sibi auctoritate officii nituntur, an licet eis pro libito sibi voluntatis hujusmodi septa ingredi, vel potius servare debeat ipsi quoque regulam à Concilio prescriptam. Nos omnem habitationem materiam tollere, & iam scandalis pavidere, ac fanfaroniam quieti consule, et volentes, harum tenore auctoritate Apostolica declaramus, fratratim omnes tam seculares quam regulares, quibus cura & regimen monasteriorum monialium quovis modo incumbit, facultate sibi ex officio attributa regulariter omni officio ac ministerio privatos excommunicationis similiiter subiacere. Rom. 23. Dec. 1591.

FINIS.

SEPTIMI DECRETALIUM LIBER QUARTUS.

TITULUS I.

DE MATRIMONIIS ET SPONSALIBUS.

PAULUS QUARTUS.

Qui siē obtinenda dispensationis matrimonio contrahunt in gradibus prohibitis, in posterum Pontifica gratia per hujusmodi dispensationes non gaudeant, etiamsi ex copula sequuta sit proles.

CAPUT I.

A ea ipsa die, qua divina bonitas nos (hac tantu oneri impares) regendis universalis eius Ecclesia praefecete dignata est, nonquam celsavimus cogitare, quod pacto singuli abusus nostra diligentia tollerent, diversa superinde constitutions, iuxta casuum exigentiam quotidie promulgando & publicando. Hinc est quid cum (sicut nobis nuper immotu) à nonnullis annis circa introductum sit, ut qui matrimonio in secundo confanguinitatis vel affinitatis gradu contrahere amhelant, scientes se dispensationem à fide Apostolica super hujusmodi matrimonio contrahendo obiungere non posse, sub fiducia illam super eodem matrimonio, postquam contractum fuerit, reportandi, matrim ipsius de facto contrahant, & canali copula consummement, excommunicat, sententiam in Concil. vien. contra matrimonio, in gradibus prohibitis scienter contrahentes promulgatae damnabiliter incurriendo. Et deinde sub praetextu, quod si divortium fieret inter eos, gravia exinde inter eos & eorum coniugineos, & affines scandala possent verisimiliter exoriri, & mulier perpetua diffamata remaneret, absolutionem necessariam, & dispensationem opportunam, quas sibi debitas concedi expostulent,

Pius Quintus.
Publica honestatis quo ex sponsalibus contradicitur impedienti natus aut parum frequens est usus, quoniam sponsalia futura

QQQ 3